

CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

NAUCZYCIELSKA EDUKACJA

BIULETYN CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

2015 - NR 1/90

Sala zajęć w szwedzkiej szkole (fot. Arch.CEN)

➔ *Gdy kandydat do pracy ma sportowe pasje, zakładam, że lepiej sobie wszystko poukłada w pracy niż człowiek, który nie ćwiczy i ma problemy z wagą.*

(Rafał Tomkiewicz, za: Renata Kim i in., 2014)

➔ 1.KIM R., LIS E., *Moda na (fitnessowy) sukces*. „Newsweek Polska” 2014 nr 39, s. 26-30.

Koszalin: styczeń - luty 2015

SPIS TREŚCI

„Nauczycielskiej Edukacji” 2015 nr 1/90

ISSN – 1642-34-53

W NUMERZE

SPIS TREŚCI

- O pozytywnej psychologii, porażkach i edukacji. Rozmowa z Panem dr Pawłem FORTUNĄ, psychologiem, pisarzem i trenerem biznesu	3
- Kim jest dr Paweł FORTUNA?	8
- Ciekawy artykuł: Magdalena GOETZ, <i>O tym, jak uczyć mądrze korzystać z Wikipedii</i>	8
- Koszaliński nauczyciel na okładce czasopisma „TIME”	9
- Ważny problem: Jakub RZEKANOWSKI, <i>Nowe czasy, inna szkoła (...)</i>	10
- Ranking najlepszych liceów i techników 2015	11
- Po co szkole biblioteka?	13
- Urszula RUSIAK, <i>O lepsze efekty nauczania matematyki – konferencja CEN</i>	14
- Pomorze Zachodnie – TO MY! – kolejna edycja konkursów	17
- Jakub KRAJEWSKI, <i>Jak zdobyć szacunek ucznia?</i>	18
- Ważny problem: Uczniowskie emocje	20
- Konferencja – Rozszerzona rzeczywistość w edukacji	21
- Ciekawy artykuł: Katarzyna BURDA, <i>O wyższości długopisu nad komputerem</i>	22
- Anna KIEŁBOWSKA, <i>Współpraca z rodzicami – przez cały rok</i>	23
- Piotr PŁACZEK, <i>Komu służy „Legalna Kultura”?</i>	26
- Nowe książki promowane w 2014 roku na stronie www.cen.edu.pl	27
- Red., <i>Interesujący konkurs „Postaw na słońce”</i>	28
- Bogdan URBANEK, <i>Nie bójmy się szkolnej ewaluacji – cz. I</i>	29
- Ciekawa książka: M. KOKOCIŃSKA, H. NOWAK, <i>Edukacja w zakresie przedsiębiorczości</i>	32
- Małgorzata TREMBOWELSKA, <i>Nabytki BP CEN – Metodyka nauczania (...)</i>	33

„Nauczycielska Edukacja” - Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, ul. Ruszczyca 16,
fax. 34-767-15, tel. 34-767-10; **Redakcja - 34-767-26.** Internet: www.cen.edu.pl, Poczta e-mail: jps51@tlen.pl
Redakcja: Julian Piotr Sawiński (redaktor naczelny), Adam Paczkowski - zdjęcia, skład komputerowy - JPS
Współpraca: nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni CEN

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów oraz zmiany ich tytułów.

O pozytywnej psychologii, porażkach i edukacji. Rozmowa z Panem dr Pawłem FORTUNĄ, psychologiem, pisarzem i trenerem biznesu

1. Panie Doktorze - witam i bardzo dziękuję, że znalazł Pani chwilę dla czytelników „Nauczycielskiej Edukacji”. Kim jest Paweł Fortuna? Nazwisko chyba znane Polakom.

Dr Paweł Fortuna (fot. www.ifortuna.pl/module)

Kiedyś przeprowadziłem wywiad z Januszem Kapustą, polskim artystą i naukowcem mieszkającym w Nowym Jorku. Na moje pierwsze pytanie: Kim jesteś? - odparł przewrotnie: Jestem osobą odpowiadającą na to pytanie. Rozumiałem jego trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi. Ja również mam z

tym pewien problem. Dla biznesmanów jestem coachem, trenerem biznesu i power speakerem, dla naukowców psychologiem eksperymentalnym, dla miłośników sztuki kompozytorem, autorem tekstów i performerem, dla czytelników pisarzem, dla społeczników aktywistą, a sam lubię o sobie mówić po prostu „psycholog wędrowny”.

Zajmuję się wieloma sprawami, a to wynika głównie z tego, że empatycznie rezonuję w kontaktach z innymi ludźmi i chętnie partycypuję w różnego typu projektach. Funkcjonując w jednej sferze nabieram sił do działania w innym obszarze. Wszystkie one przenikają się przy tym tworząc niepowtarzalny **obraz człowieka aktywnego**, a takich jest wielu wokół nas.

2. Czym jest pozytywna psychologia i coaching? Jaka jest ich rola we współczesnej edukacji?

Udzielenie krótkiej odpowiedzi jest trudne, ale spróbuję. Psychologia pozytywna jest ofertą dla ludzi zdrowych, którzy wychodząc z poziomu normy psychologicznej mogą dzięki tego typu wiedzy w sposób bardziej świadomy skierować swoje życie w stronę dobrostanu psychicznego. W ramach psychologii pozytywnej opracowano katalog cnót psychicznych i wspierających je sił charakteru (np. **odwaga, wdzięczność, pokora**). Jest to nowe, choć bazujące na wielowiekowej tradycji rozważań nad kondycją człowieka, światło na rozwój osobisty. Sprecyzowano przy tym główne filary dobrego życia, którymi są: życie przyjemne, zaangażowane i sensowne.

Prowadzi się wiele badań nad korelatami szczęścia i czynnikami stymulującymi harmonijny wzrost. Załączek psychologii pozytywnej znajdziemy w pracach Abrahama Masłowa, jednego z czołowych przedstawicieli psychologii humanistycznej.

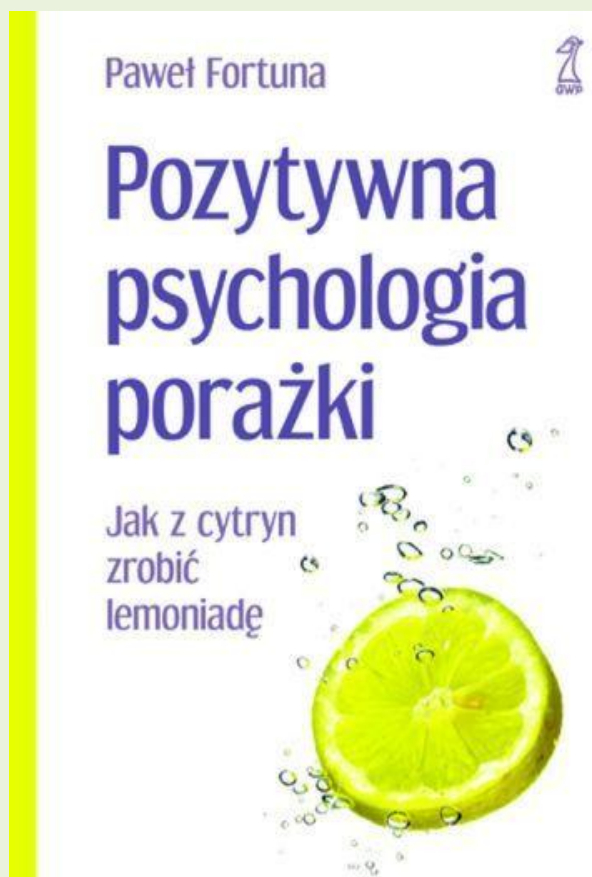
Coaching natomiast jest specyficzną formą kontaktu, w trakcie której osoba potrzebująca wsparcia może świadomie przepracować istotne dla siebie problemy. Coach ułatwia jej usystematyzowaną refleksję nad sobą poprzez umiejętne zadawanie pytań. W modelu idealnym coach jest jak puste naczynie, w które wlewa się świat psychiczny osoby coachowanej. Taki sposób oddziaływania jest jednak dość rzadki. Zazwyczaj sesje coachingowe stanowią eklektyczną mieszankę coachingu, mentoringu i poradnictwa.

O pozytywnej psychologii, porażkach i edukacji. Rozmowa z Panem dr Pawłem FORTUNĄ, psychologiem, pisarzem i trenerem biznesu – cd.

3. Niedawno czytałem Pana książkę „Przygotowanie szkolenia”. Temat bliski, bo od ponad 20 lat pracuje z nauczycielami.

Książkę „Przygotowanie szkolenia” napisałem z prof. Mariolą Łaguną. Jest to pierwszy tom serii poradników na temat szkoleń wydawanych przez Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne. W ramach tej serii opublikowałem kilka równie ważnych książek: „Perswazja w pracy trenera”, „Studium przypadku w praktyce szkoleniowej” oraz „Metafory i analogie w szkoleniach (razem z Mirosławem Urbanem).

Wymienione pozycje pełnią rolę podręczników, głównie dla trenerów biznesu, ale nie tylko. W oparciu o nie kilka razy prowadziłem nawet zajęcia dla nauczycieli akademickich. Zastanawialiśmy się, w jaki sposób **można urozmaicać nudne zajęcia**. Efekty były wspaniałe. Nie ma nudnych zagadnień, są tylko leniwi nauczyciele.

”Pozytywna psychologia...” (fot. www.empik.com/pozytywna)

4. Panie Pawle! Jest Pan autorem 8 różnych książek, które podejmują różne, bardzo istotne sprawy dla edukacji i szkoły. Czy nauczyciele wykorzystują te książki?

Nawet dziewięciu. W najbliższych dniach w księgarniach pojawi się „Subiektywna psychologia biznesu” wydana przez GWP. Otrzymuję wiele maili, również od nauczycieli, którzy chętnie sięgają po te pozycje. Nie dziwię im się, ponieważ tekst jest „naszpikowany” mnóstwem praktycznych przykładów i ćwiczeń, które od razu można wykorzystać w czasie lekcji. Staram się, by oprócz *know how*, każdy znalazł tam również *know why*. Dlatego dbam o podbudowę merytoryczną i szeroki kontakt z aktualną wiedzą psychologiczną.

Sam lubię, gdy ktoś uczy mnie sposobu myślenia i w ten sposób stymuluje moją samodzielność w zakresie opracowywania szczegółowych pomysłów. Jedną z ulubionych sentencji moich studentów jest zdanie: Dobry nauczyciel to osoba, która pokazuje okno, ale **nie mówi co można za nim zobaczyć**. W pełni identyfikuję się z takim pojęciem mistrza i staram się w ten sposób postępować. Na ile dobrze mi to wychodzi niech ocenią sami Czytelnicy.

O pozytywnej psychologii, porażkach i edukacji. Rozmowa z Panem dr Pawłem FORTUNĄ, psychologiem, pisarzem i trenerem biznesu – cd.

5. Podobają mi się zasady pozytywnej psychologii, bo podejmują potrzebne i mądre sprawy. Szereg razy już pisałem o znaczeniu uczenia myślenia i budowania szkoły myślenia. Dlaczego to jest tak ważne?

Odniosę się do moich doświadczeń. Jeszcze nie tak dawno studenci pytali mnie: Gdzie mogę przeczytać o zagadnieniu X? Teraz zapytują inaczej: Czy mógłbym im przynieść książkę na temat zagadnienia X? Zajęcia ze studentami prowadzę już dwadzieścia lat. Widzę, w którą stronę idą zmiany. Krótko i lapidarnie rzecz ujmując powiem, że infantylizacja miesza się z ignorancją, a to z kolei dokonuje się w dość dużej bańce nieuzasadnionej pewności siebie.

Proszę sobie wyobrazić, że ostatnio tłumaczyłem studentom kim był Van Gogh. Boję się pytać o Czechowa, Witkacego, Herzoga. Wymieniać można długo. Z roku na rok powołuję się na coraz węższy zbiór odniesień historycznych. Przyswajalne i zrozumiałe przykłady podaję ze świata rodziny i mediów. Nie jestem zły na studentów. Zastanawia mnie raczej kto im to zrobił? Gdzie jest błąd. Nie chodzi mi nawet o to, że nie wiem, lecz, że nie

chcę wiedzieć, a ignorancja nie powoduje nawet lekkiego zakłopotania, o wstydzie już nie mówiąc. Totalnym fiaskiem zakończyły się moje zajęcia z psychologii procesów poznawczych, w trakcie których zaproponowałem żakom, by po przeczytaniu tekstu postarali się znaleźć użyteczność przyswojonych zagadnień w sferze rodzinnej, w edukacji i biznesie.

W tym roku zdecydowałem się, że trakcie ćwiczeń będziemy **szlifowali czytanie ze zrozumieniem** (!). Jeśli mamy problemy z tak podstawowymi sprawami nie ma mowy o unoszeniu się w poznawczej przestrzeni, formułowanie ciekawych pytań i odważnych hipotez. Mam wrażenie, że w świecie wiedzy z poziom kreacji zostaje wypierany przez poziom konsumpcji. Ze ślepą wiarą w to, że posiadanie biblioteki wystarczy by być mądrym. No, ale jeśli do liceum przychodzi się po to, żeby zdać maturę, to efekty nie powinny dziwić.

6. Co – Pana zdaniem - należy pilnie zmienić w obecnej szkole, aby rozwój myślenia stał się priorytetem edukacji?

Wiele jest w rękach nauczycieli i stosowanej przez nich metodologii. Każde zagadnienie, niezależnie od nauczanego przedmiotu, może być podane uczniom jako treść do przyswojenia lub jako zjawisko, które z jakiegoś powodu zostało przez człowieka odkryte i opisane – po to, **by łatwiej było żyć**. W związku z tym każde zagadnienie można wprowadzać metodą studium przypadku. Nawet lektury szkolne.

Weźmy na przykład pod uwagę „Zemstę” Fredry. Książkę tę można potraktować jako opis przypadku, którym jest konflikt międzyludzki. W związku z tym można się zastanowić nad przyczynami konfliktów, ich przebiegiem, eskalacją i rozstrzygnięciem odnosząc odkrytą w ten sposób wiedzę do codziennego życia. My ludzie dbamy o to, co jest dla nas korzystne. Jeśli uczeń dostrzeże, że priorytetem jest mieć dobrą ocenę poprzez przyswajanie treści będzie to robił. Natomiast, jeśli zauważy, że z dnia na dzień jest coraz lepiej wyposażony w wiedzę i umiejętności ułatwiające adaptację i rozwój zmieni podejście i miejsce bezmyślnej asymilacji zastąpi elaboracją, czyli **aktywne przetwarzanie informacji**.

Uczniom trzeba zadawać wiele pytań i zachęcać do tego typu aktywności. Będzie to łatwiejsze na przykład dzięki zastosowaniu technik typowych dla coachingu. Gdy uczeń zauważy, że szkoła jest przestrzenią, w której on sam może dokonywać osobistych odkryć, to seria małych sukcesów, połączona z umiejętnym docenianiem, zaowocuje samodzielnością i wzmocnioną ciekawością poznawczą.

O pozytywnej psychologii, porażkach i edukacji. Rozmowa z Panem dr Pawłem FORTUNĄ, psychologiem, pisarzem i trenerem biznesu –cd.

7. Od szeregu lat prowadzi Pan szkolenia, warsztaty z zakresu umiejętności interpersonalnych, komunikacji medialnej, współpracy w zespole i psychologii porażki. Jakie są efekty tych szkoleń?

Należałoby spytać uczestników. Dla mnie najważniejszym wskaźnikiem jest liczba chętnych. Mimo niemal śladowych działań marketingowych z mojej strony kalendarz mam zajęty, a idee prezentowane w moich książkach stają się coraz bardziej powszechną treścią dyskusji. Największym sukcesem było wprowadzenie tematu porażki do debaty publicznej. Na marginesie jest coś przewrotnego w tym, że **książka o porażce odnosi sukces**.

Sam przeprowadziłem wiele warsztatów, występowałem na kilkunastu konferencjach, a teraz niezależnie od mojej aktywności dowiaduję się o różnego typu inicjatywach takich, jak na przykład Forum Porażek na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego. To bardzo cieszy. Ktoś powiedział, że mamy do czynienia z analogicznym zjawiskiem jak w czasach, gdy odkryto korzyści płynące z właściwego zarządzania konfliktami. Mam nadzieję, że refleksja dotycząca niepowodzeń zmniejszy ich liczbę, a jeśli nie, to chociaż rany będą się lepiej goiły, a charakter mocniej hartował.

„Przygotowanie szkolenia” (fot. www.gwp.pl)

8. Jestem zwolennikiem przyszłościowej orientacji w edukacji. Coś wydaje się, że Pan także?

Ukierunkowanie na przyszłość jest niezwykle ważne. Uczniowie świetnie orientują się w Internecie i wiedzą jak korzystać z Wikipedii. W dowolnej chwili mogą sięgnąć po archiwalne dane i, zgodnie ze swoimi upodobaniami, uzupełniać wiedzę. Nie da się jednak żyć i rozwijać mając wzrok wlepiony w przeszłość. Konieczne jest rozwijanie dyspozycji ułatwiających progres. Będzie to miało swoje przełożenie na przedsiębiorczość, eksperymentowanie i samodzielne poszukiwanie swojej drogi życiowej. Ocenianie poziomu przyswojonej wiedzy mnoży liczbę perfekcjonistów, zatroskanych o ewaluację efektów swojej pracy, dokładnych i rzetelnych, ale zbyt słabych by silić się na odważne i oryginalne działania.

Ważne jest kształtowanie tak zwanego przekonania o własnej skuteczności, które wyraża się w myślowym „Dam radę”. Wiadomo jak to czynić. Potrzebne są małe sukcesy i łagodna perswazja, ale **nie zastąpi dobrego wzorca**, którym oczywiście powinien być nauczyciel.

O pozytywnej psychologii, porażkach i edukacji. Rozmowa z Panem dr Pawłem FORTUNĄ, psychologiem, pisarzem i trenerem biznesu –cd.

Pamiętam moje kółko chemiczne w szkole podstawowej. Na każdych zajęciach robiliśmy coś, co, również dla nauczyciela, było nowością. Dość wspomnieć, że niemal wszyscy uczestnicy osiągnęli wysokie pozycje na olimpiadzie z tego przedmiotu. Ważnym zadaniem jest kształtowanie nauczycieli, którzy potrafią łączyć **szacunek dla precyzji i wiedzy**, z badawczym podejściem do rzeczywistości.

9. W CEN w Koszalinie jestem konsultantem, zajmuję się informacją pedagogiczną i upowszechnianiem innowacji edukacyjnych oraz redagowaniem „Nauczycielskiej Edukacji” – stąd pytanie o innowacyjność i nowoczesność przedszkolnej edukacji. Czym jest dla Pana nowoczesność edukacji?

Moje podejście do nowoczesności w edukacji wyjaśnię na znanym każdemu przykładzie. Spójrzmy na rozwój Internetu. Pierwsza odsłona to tak zwana sieć pierwszej generacji, WEB 1.0. Strony zapisane gęsto treścią, której prawie nikt nie czytał. Sieć drugiej generacji (WEB 2.0.) to raczej pusta kartka i ołówek, który za darmo daje się użytkownikom. Szablony do stron blogowych zaowocowały wysypem bloggerów, Facebook, Twitter i Instagram tętnią od zamieszczanych tam informacji. Młodzież ma wiele do powiedzenia i przekazania, dlatego chętnie korzysta z tych narzędzi. Sukces WEB

2.0. powinien być dla każdego nauczyciela pewnym drogowskazem.

Trzeba **mniej mówić, więcej słuchać**. Nie dawać gotowych rozwiązań, lecz elementy, z których można je utworzyć. Polecam każdemu wizytę w Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Nikt tam nie narzeka na nudną fizykę, czy chemię. Każdy się świetnie bawi. Potem wystarczy to nazwać i usystematyzować obserwacje. Człowiek od wieków uczył się przez doświadczenie. Nie widzę powodu, żeby rezygnować z tego typu drogi.

- Serdecznie dziękuję za rozmowę - dr Julian Piotr Sawiński, naczelny redaktor „Nauczycielskiej Edukacji”
- Dziękuję za rozmowę.

Bałtyk w grudniu 2014 (fot. A. Jakubowski – www.facebook.pl)

Kim jest dr Paweł FORTUNA?

Ukończył studia magisterskie i doktoranckie na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. W 1995 roku został zatrudniony w KUL, gdzie związał się z Katedrą Psychologii Eksperymentalnej. Realizuje badania z zakresu **obrony przed manipulacją** oraz komunikacji medialnej (...). Od połowy lat 90. specjalizuje się w psychologii biznesu i psychologii pozytywnej.

Jest autorem 9 książek i kilkudziesięciu artykułów naukowych i popularnonaukowych z dziedziny psychologii. W 2012 roku został powołany na stanowisko koordynatora ds. negocjacji w Centrum Negocjacji Mediacji i Arbitrażu KUL. Współtworzył cykl konferencji naukowych „Konferencji Aktualności Psychologicznych AKTUALIA” oraz „Ludzka Twarz Biznesu”. Aktywnie działa na rzecz **poprawy jakości kształcenia** ludzi dorosłych i eliminacji praktyk typowych dla psychobiznesu. Publikował między innymi w „Charakterach”, „Edukacji Prawniczej”, „Szeffie Sprzedaży”. (1)

Jest psychologiem społecznym, trenerem biznesu, negocjatorem, coachem, wykładowcą Akademii Leona Koźmińskiego i KUL. Jest autorem licznych strategii negocjacyjnych i perswazyjnych. Jest propagatorem białej perswazji i jej praktycznej aplikacji, autorem ponad 30-stu publikacji naukowych i popularnonaukowych oraz współtwórcą Szkoły dla Trenerów w Lublinie. (2)

Od 1987 roku współpracował z Justyną Steczkowską, angażując ją do zespołu „Revolutio cordis” i występując z muzykującą rodziną Steczkowskich. Zwieńczeniem współpracy była nagrana w 1996 roku płyta *Dziewczyna Szamana*, która zdobyła 5 nagród Akademii Fonograficznej Fryderyki. Kieruje firmą doradcą „Fortuna & Fortuna”, która realizuje projekty dla polskich i międzynarodowych przedsiębiorstw. (1)

1. <http://pl.wikipedia.org/Wiki/PawelFortuna>

2. <http://www.ifortuna.pl/?module=Default&action> – dostęp z 30.10.2014.

Ciekawy artykuł: Magdalena GOETZ, *O tym, jak uczyć mądrze korzystać z Wikipedii?*

Ważnym dziś pytaniem jest, czy Internet i jego zasoby – to przyjaciel czy wróg szkoły? Pyta o to Magdalena Goetz (1) i odpowiada w sposób jasny i zrozumiały. Warto przeczytać.

Wielkim problemem, a może i „zmorą polskiej szkoły jest dziś zjawisko „kopiuj-wklej”. Większość uczennic i uczniów ma dostęp do nieprzebranych zasobów Internetu i często sięga do nich przed użyciem podręcznika lub w ogóle zamiast niego.”

[1] Przygotowując prace pisemne, młodzież wyszukuje elektroniczne „gotowce”, a zamiast z podręcznika do sprawdzianów, uczy się z Wikipedii. Efekty takiego postępowania obserwuje dziś prawdopodobnie zdecydowana większość nauczycielek i nauczycieli w Polsce, jednak... oni także często korzystają z Wikipedii.

Wikipedia, jedna z najpopularniejszych stron internetowych na świecie, redagowana w blisko 300 językach, według definicji zawartej w niej samej, to:

„wielojęzyczny projekt internetowej encyklopedii działającej w oparciu o zasadę otwartej treści”. W praktyce oznacza to, że opublikowane na Wikipedii informacje i artykuły są objęte tzw. otwartą licencją – a więc każda osoba może je kopiować, modyfikować i wykorzystywać, o ile spełni pewne określone warunki (np. poda źródło). Otwarta licencja nie oznacza oczywiście, że można sobie przypisać autorstwo tych treści (prawo autorskie nie zezwala zresztą na przypisanie sobie niczyjego tekstu poza własnym), zatem dzieci i młodzież, które kopiuje coś z Internetu i podpisują swoim nazwiskiem, łamią prawo (nierzadko nieświadomie (...)). [1]

1. GOETZ M., *O tym, jak uczyć mądrze korzystać z Wikipedii*. „Głos Nauczycielski” 2014 nr 47.

--> WYDARZENIA W OŚWIACIE KOSZALINA

Koszaliński nauczyciel na okładce czasopisma „TIME”

Nauczycielski sukces ma rozmaite barwy, ale i różne miary. Dla wielu nauczycieli zawodowym sukcesem są piątki i szóstki uczniów oraz uzyskiwanie wysokiej skuteczności kształcenia. Dla innych jest to udział i zwycięstwo w konkursach czy turniejach. Dla jeszcze innych jest to działalność społeczna, opiekuńcza, charytatywna, kulturalna lub obywatelska. Oto Przemysław Krzyżanowski – koszaliński nauczyciel i działacz oświatowy, w latach 2013-2014 wiceminister MEN - znalazł się na okładce prestiżowego czasopisma „TIME”. Gratulacje od redakcji „Nauczycielskiej Edukacji”.

Time – okładka (fot. www.facebook.pl)

Przemysław Krzyżanowski - jest absolwentem historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Słupsku, a także studiów podyplomowych z zakresu profilaktyki i resocjalizacji dzieci i młodzieży WSP w Bydgoszczy oraz studiów podyplomowych w zakresie organizacji i zarządzania oświatą Gnieźnieńskiej Wyższej Szkoły Humanistyczno-Menedżerskiej. Ukończył ponadto kilka specjalistycznych kursów związanych z zarządzaniem w administracji.

Urodził się w Szubinie (woj. kujawsko-pomorskie), a pierwszą pracę podjął jako pedagog w Wojewódzkiej Poradni Wychowawczo-Zawodowej w Koszalinie. Następnie pracował jako kierownik Ośrodka Resocjalizacyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w tym samym mieście.

W 1996 r. został zatrudniony jako inspektor w Wydziale Oświaty i Kultury Urzędu Miejskiego w Koszalinie, a w następnym w 2000 r. został dyrektorem Wydziału Edukacji tego samego urzędu. Od 2006 r. pełnił funkcję członka Komisji Edukacji Związku Miast Polskich (ZMP) oraz od 2012 r. obowiązki przewodniczącego Komisji Edukacji ZMP. Od 2008 r. był na stanowisku wiceprezydenta Koszalina ds. polityki społecznej. Równocześnie przez dwadzieścia lat pracował w Rozgłośni Regionalnej Polskiego Radia Koszalin, prowadząc autorski program radiowy "Premiera - Magazyn Nowości Filmowych" (1).

W latach 2013-2014 był wiceministrem MEN. Interesuje się filmem, muzyką i turystyką.

1. http://wiadomosci.onet.pl/kraj_przemyslaw

Ważny problem: Jakub RZEKANOWSKI J., *Nowe czasy, inna szkoła. Ćwierć wieku przemian w polskiej oświacie.* „GN” 2014 nr 26

Wielu nauczycieli uważa wprowadzenie gimnazjów za modelowy przykład złej reformy. Inni twierdzą, że stara matura była lepsza od nowej. Ale chyba każdy się zgodzi, że były to ważne zmiany – bez względu na to, jak je oceniamy

25. rocznica pamiętnych wyborów czerwcowych z 1989 roku, po których „nic już nie było takie samo jak wcześniej”, stała się w całym kraju okazją nie tylko do świętowania, ale też do podsumowań. W redakcji Głosu postanowiliśmy uczcić rocznicę specjalną ankietą dotyczącą najważniejszych wydarzeń oświatowych w 25-leciu. Tym razem nie pytalśmy – jak to zwykle bywa w ankietach Głosu – o poparcie lub dezaprobatę dla jakichś decyzji, koncepcji, rozstrzygnięć. Interesowało nas to, które z istotnych, charakterystycznych dla ostatnich lat, wydarzeń i zmian nasi Czytelnicy i nauczyciele odwiedzający stronę internetową www.glos.pl uznają za szczególnie przełomowe dla polskiej szkoły. Głosujący mogli zaznaczyć maksymalnie trzy spośród dziesięciu odpowiedzi.

„Głos Nauczycielski” (fot. www.glos.pl)

I się okazało? Wyniki głosowania w jakiś wyraźny sposób nie zaskakują. Być może to pragmatyzm uczestników ankiety, a może fakt, że to zjawisko stosunkowo świeże w 25-leciu, spowodował, że w rankingu wydarzeń na pierwszym miejscu znalazło się „zasilenie szkół pieniędzmi z UE”. Na kolejnych miejscach mamy wydarzenia, które silnie wpłynęły na funkcjonowanie systemu edukacji, budzą kontrowersje (jak gimnazja) lub jest o nich głośno w kontekście aktualnie wprowadzanych zmian. Wprowadzenie egzaminów zewnętrznych zrewolucjonizowało system egzaminacyjny, ale też nakręciło konkurencję między szkołami i rywalizację między uczniami o miejsca w najlepszych placówkach. Przyznanie przed laty nauczycielom prawa do wyboru podręcznika to z kolei kwestia, o której w ostatnim czasie mówiło się bardzo dużo, bo właśnie rząd i Sejm prawo to radykalnie ograniczyły. (...)

Jakub Rzekanowski – redaktor naczelny „GN”

1. RZEKANOWSKI J., *Nowe czasy, inna szkoła. Ćwierć wieku przemian w polskiej oświacie.* „GN” 2014 nr 26, s. 3.

Ranking najlepszych liceów i techników 2015

XIV Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica w Warszawie jest najlepszym liceum ogólnokształcącym, a Technikum Zawodowe nr 7 w Zespole Szkół Elektryczno-Mechanicznych w Nowym Sączu ponownie, tak jak w ubiegłym roku! - najlepszym technikum w Polsce według Rankingu Szkół Ponadgimnazjalnych PERSPEKTYWY 2015, który po raz siedemnasty został opublikowany przez Fundację Edukacyjną Perspektywy [1].

Ranking jest ważnym instrumentem w badaniu jakości szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Jego adresatami są przede wszystkim uczniowie najstarszych klas gimnazjów, którzy już w czerwcu muszą podjąć bardzo ważną decyzję - wybrać taką szkołę ponadgimnazjalną, która doprowadzi ich do studiów i ułatwi zdobycie wymarzonego zawodu. Takich informacji dostarczy sześć rankingów, w tym dwa główne rankingi ogólnopolskie: **Ranking Liceów Ogólnokształcących 2015, Ranking Techników 2015** oraz cztery ogólnopolskie rankingi dodatkowe: **Ranking Maturalny 2015 w grupie liceów, Ranking Maturalny 2015 w grupie techników, Ranking Olimpijski 2015, oraz Ranking Zawodowy 2015 w grupie techników.** Dla uczniów i nauczycieli niezwykle cenne okażą się także podrankingi wojewódzkie (oddzielne dla liceów i techników), które są wyciągami z głównych rankingów ogólnopolskich. Wszystkie rankingi, obejmujące łącznie ok. 1500 najlepszych szkół ponadgimnazjalnych w Polsce, opublikowane zostały na portalu edukacyjnym: www.perspektywy.pl.

Decyzją Kapituły Rankingu ustalone zostały następujące kryteria **Ogólnopolskiego Rankingu Liceów 2015**: sukcesy w olimpiadach 30%, matura - przedmioty obowiązkowe 25%, matura - przedmioty dodatkowe 45%. Kryteria **Ogólnopolskiego Rankingu Techników 2015**: sukcesy w olimpiadach 20%, matura - przedmioty obowiązkowe 25%, matura - przedmioty dodatkowe 25%, wyniki egzaminów zawodowych 30%. Zasady Rankingu ustaliła Kapituła złożona z przedstawicieli uczelni, dyrektorów okręgowych komisji egzaminacyjnych (OKE) i przewodniczących komitetów głównych olimpiad. Pracom Kapituły przewodniczył **prof. dr hab. Jan Łaszczyk**, rektor Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Poniżej podajemy czołówkę rankingu.

Ogólnopolski Ranking Liceów Ogólnokształcących 2015

1. XIV Liceum Ogólnokształcące im. St. Staszica w Warszawie
2. LO nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu
3. V Liceum Ogólnokształcące im. A. Witkowskiego w Krakowie
4. Liceum Akademickie UMK w Toruniu
5. Liceum Ogólnokształcące im. św. Jadwigi Królowej w Kielcach
- 6. XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie**
7. VIII Liceum Ogólnokształcące im. Władysława IV w Warszawie
8. LXVII LO im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego w Warszawie
9. III LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni
10. XXVII LO im. Tadeusza Czackiego w Warszawie
11. II LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefana Batorego w Warszawie
12. 2 Społeczne LO STO im. Pawła Jasienicy w Warszawie
13. XXXIII LO Dwujęzyczne im. Mikołaja Kopernika w Warszawie
14. LXIV LO im. Stanisława Ignacego Witkiewicza w Warszawie
15. LO im. Jana Pawła II Sióstr Prezentek w Rzeszowie

Ranking najlepszych liceów i techników 2015 – cd.

Ogólnopolski Ranking Techników 2015

1. Technikum Zawodowe nr 7 w ZSE-M w Nowym Sączu
2. Technikum Łączności nr 14 w ZS Łączności w Krakowie
3. Technikum Elektroniczne w ZSE im. WP w Bydgoszczy
4. Technikum Elektroniczne im. Obr. Lublina 1939 r. w Lublinie
5. Technikum nr 5 w ZS Ponadgimnazjalnych w Krośnie
6. Technikum w ZSE im. Bohaterów Westerplatte w Radomiu
7. Technikum Komunikacji w ZS Komunikacji w Poznaniu
8. Technikum Mechatroniczne nr 1 w ZSLiT nr 1 w Warszawie
9. Technikum nr 10 w Elektron. Zakładach Naukowych we Wrocławiu
- 10. Technikum Zawodowe nr 2 w ZS im. H. Sienkiewicza w Kołobrzegu**

Ranking Maturalny Liceów Ogólnokształcących 2015

1. LXVII LO im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego w Warszawie
2. XIV Liceum Ogólnokształcące im. St. Staszica w Warszawie
3. II LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefana Batorego w Warszawie

Ranking Maturalny Techników 2015

1. Technikum Łączności nr 14 w ZS Łączności w Krakowie
2. Technikum Zawodowe nr 7 w ZSE-M w Nowym Sączu
3. Technikum Elektroniczne w ZSE im. WP w Bydgoszczy

Ranking Olimpijski 2015

1. V Liceum Ogólnokształcące im. A. Witkowskiego w Krakowie
2. LO nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu
3. XIV Liceum Ogólnokształcące im. St. Staszica w Warszawie

Ranking Egzaminów Zawodowych 2015

1. Technikum Terenów Zieleni w PSBiG w Lublinie
2. Technikum Zawodowe nr 7 w ZSE-M w Nowym Sączu
3. Technikum Elektroniczne im. Obr. Lublina 1939 r. w Lublinie

Najlepsze licea ogólnokształcące i technika w województwach 2015

1/ zachodniopomorskie

XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie

Technikum Zawodowe nr 2 w ZS im. H. Sienkiewicza w Kołobrzegu

2/ pomorskie

III LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni

Technikum Leśne w ZSL im. prof. St. Sokołowskiego w Warcinie

3/ wielkopolskie

XVI LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Charlesa de Gaulle'a w Poznaniu

Technikum Komunikacji w ZS Komunikacji w Poznaniu

➔ Ranking opublikowany został 14 stycznia 2015 roku równocześnie na łamach miesięcznika Perspektywy oraz na portalu www.perspektywy.pl.

1. Informacja prasowa z 14.01.2015 - www.perspektywy.pl.

Po co szkole biblioteka?

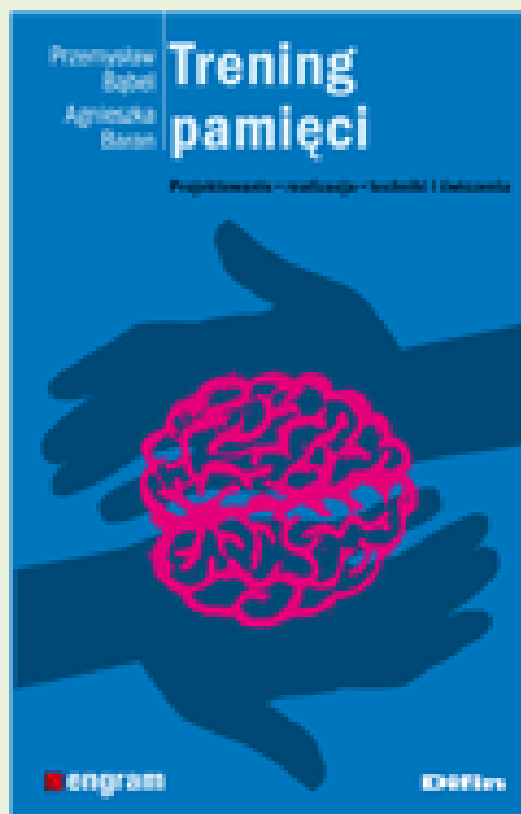
Pytanie wydaje się retoryczne. Każdy pracujący w szkole dobrze rozumie ogromną rolę czytania w uczeniu się i edukacji. Czy można wyobrazić sobie współczesną szkołę bez szkolnej biblioteki?

Oto kilka informacji o stanie szkolnych bibliotek w naszym kraju. „2050 szkół w Polsce (7,3%) nie ma bibliotek. To oznacza, że ograniczony dostęp do książek **dotyka ponad 153 tys. uczniów** – ostrzegął rzecznik praw dziecka Marek Michalak w piśmie do MEN. Z bibliotek rezygnują głównie szkoły prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia – aż 508 tego typu placówek nie ma biblioteki. To 28,8% szkół prowadzonych przez organizacje pozarządowe, w których uczy się 24,6 tys. dzieci.

Bibliotek nie mają też 94 szkoły prowadzone przez organizacje wyznaniowe (27,4% placówek tego typu), do których chodzi prawie 7 tys. uczniów. Problem ten dotyczy także 597 szkół prowadzonych przez np. osoby prywatne i spółki z o.o. (48,3% takich szkół), w których uczy się 34 tys. dzieci. Z biblioteki zrezygnowało ponad 848 szkół samorządowych (3,5%), w których uczy się 87 tys. uczniów.

Marek Michalak przypomniał o roli biblioteki w realizacji podstawy programowej i zaapelował do minister edukacji o podjęcie działań zmierzających do rozwiązania problemu” (1). Warto dołączyć się do apelu! (Red.).

Red., *W skrócie: Szkoły bez bibliotek*. GN 2014 nr 51-52, s. 2.

Trening pamięci – okładka książki (fot. www.ksiegarnia.difin.pl)

➔ Skuteczne wspieranie młodego człowieka nie jest czymś, co można robić od czasu do czasu, ale stale trwającym procesem, który wymaga niekiedy wprowadzenia gruntownych zmian do naszego myślenia o wychowaniu i nauczaniu. (Magdalena Goetz, 2013)

1. GOETZ M., *Sila i odporność psychiczna uczniów*. „Dyrektor Szkoły” 2013 nr 11, s 68-72.

O lepsze efekty nauczania matematyki – konferencja CEN

W ostatnią sobotę listopada zaprosiliśmy nauczycieli matematyki na konferencję pn. ***O lepsze efekty nauczania matematyki***. Podczas spotkania wygłoszone zostały dwa wykłady. Pani Joanna Zwoleńska z Warszawy, specjalistka w zakresie kinezylogii edukacyjnej, w swoim wykładzie pt. ***Zrozumienie i koncentracja uczniów na lekcji matematyki*** - zwróciła uwagę nauczycieli na różne czynniki, które mogą wpływać nie tylko na chęć, ale głównie na możliwości przyjmowania wiedzy i nabywania umiejętności przez uczniów.

Warto pamiętać, że dziecko zamarznięte, głodne czy niewyspane nie będzie w stanie normalnie funkcjonować w szkole. Pani Joanna mówiła także o właściwych postawach ciała w różnych szkolnych sytuacjach. Krótki, godzinny wykład, był zapowiedzią tego, co się będzie działo podczas warsztatu.

Pani Joanna Zwoleńska podczas wykładu (fot. Adam Paczkowski)

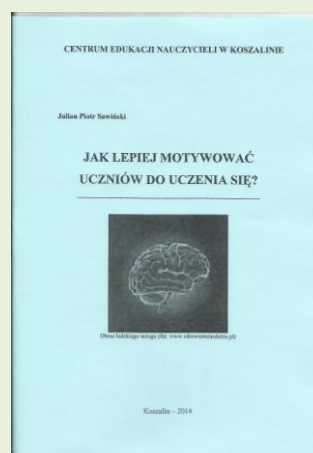

Pani Urszula Rusiak prezentuje wykładowców konferencji (fot. A. Paczkowski)

O lepsze efekty nauczania matematyki – konferencja CEN – cd.

Kolejnym wykładowcą był dr Julian Piotr Sawiński, konsultant CEN. Jego półtoragodzinny wykład pt. ***Jak lepiej motywować uczniów do uczenia się?*** - poruszył uczestników. Emocjonalny sposób prowadzenia wykładu z pewnością długo nie pozwoli uczestnikom zapomnieć o wielu ważnych aspektach związanych z motywowaniem uczniów. Piotr Sawiński często powoływał się na autorytety w dziedzinie pedagogiki i dydaktyki, podawał ciekawe przykłady. Z pomocą przygotowanej prezentacji wykładowca podpowiadał, jak zachęcać uczniów do pracy, jak ich zaciekawiać.

Warsztat „Ćwiczenia i zabawy wspierające zrozumienie i koncentrację ucznia, czyli poważnie, ale na wesoło” poprowadziła z 30 osobową grupą zainteresowanych nauczycieli także Joanna Zwoleńska. Zaprezentowała ona szereg ciekawych ćwiczeń możliwych do przeprowadzenia na każdej lekcji z wymierną korzyścią dla lepszej koncentracji uczniów. Pani Joanna zachęcała do wykorzystywania prostych rekwizytów, które pomogą uczniom lepiej się skoncentrować. To nigdy nie będzie czas stracony. (Urszula Rusiak)

„Jak lepiej motywować...?” – okładka konferencyjnej broszury (fot. Arch. IP)

Nauczyciele matematyki - uczestnicy konferencji (fot. A. Paczkowski)

--> KONKURSY ZACHODNIOPOMORSKIE

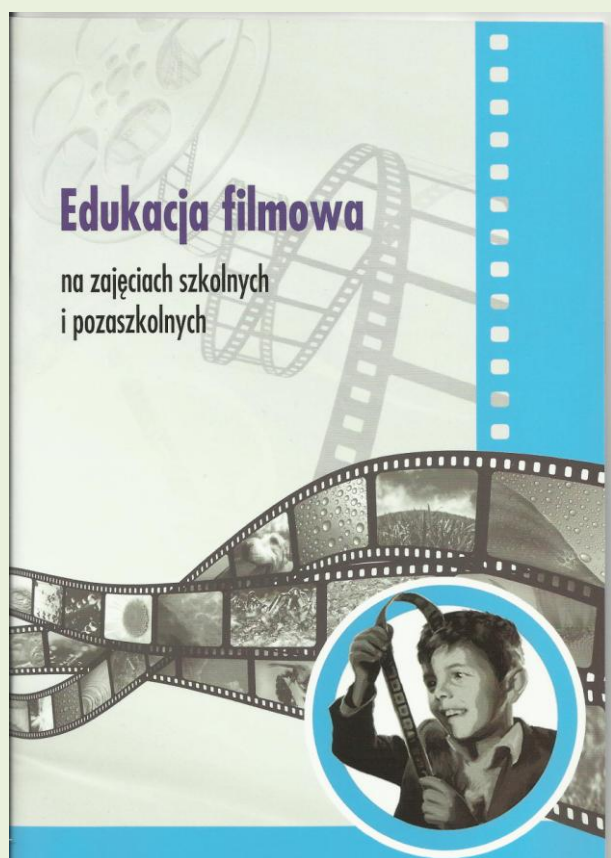
Pomorze Zachodnie – TO MY! – kolejna edycja konkursów

Konkursy dla uczniów

Zapraszamy uczniów wszystkich typów szkół i placówek oświatowych do udziału w konkursach: fotograficznym **Wokół nas – ludzie, miejsca, sytuacje** i filmowym **Stąd jesteśmy**. Laureaci otrzymają dyplomy i nagrody. Wyróżnione zdjęcia będą prezentowane na wystawie w CEN w Koszalinie.

Filmy zostaną pokazane uczestnikom konferencji podsumowującej projekt w maju 2015 r. Na prace czekamy **do 28 lutego 2015 r.**

➔ Regulaminy konkursów są zamieszczone na www.cen.edu.pl w zakładce Pomorze Zachodnie – TO MY!

„Filmowa edukacja...” – okładka (fot. Arch. CEN)

Warsztaty dla nauczycieli

Zapraszamy nauczycieli na warsztaty fotograficzne i filmowe, których celem jest rozwijanie umiejętności w zakresie filmowania i montażu oraz fotografowania i obróbki cyfrowej zdjęć. Zajęcia prowadzone będą przez wykwalifikowanych instruktorów. Czekamy na Państwa zgłoszenia

➔ **do 1 lutego 2015 r.**

Program oraz karty zgłoszenia są zamieszczone na www.cen.edu.pl w zakładce Pomorze Zachodnie – TO MY! (AW)

Jak zdobyć szacunek ucznia?

Pytanie wydaje się bardzo ważne, bo aby wywierać pozytywny wpływ na uczniów trzeba mieć do nich zaufanie. A ono bierze się z szacunku do ludzi i szacunku do siebie samego. Jak zdobyć szacunek uczniów i jak go pielęgnować oraz umacniać? Oto artykuł na ten temat, który warto przeczytać!

➔ Przedruk artykułu z bloga autora: www.metodynauczania.pl

Jak zdobyć szacunek ucznia? - to jedno z podstawowych pytań, które zadają sobie nauczyciele nie tylko początkujący, ale też ci bardziej doświadczeni. Zdobycie szacunku (przychylności) uczniów to, moim zdaniem, jedno z najważniejszych posunięć strategicznych każdego pedagoga. Zabieg ten pozwala znacznie ułatwić, jak również zdynamizować relacje między nauczycielem a uczniami. Sprzyja tworzeniu atmosfery ciepła, zrozumienia, **zadowolenia i poszanowania**, a więc niezbędnych elementów wydajnego i długotrwałego kształcenia.

W przypadku wychowawców klas, zdobycie szacunku uczniów powinno być priorytetem, bo to fundament np. do zawarcia tzw. umowy klasowej (zasad funkcjonowania w klasie i szkole). Problem jest jednak bardziej skomplikowany niż może się to początkowo wydawać, bo zdobycie szacunku to tylko połowa sukcesu. Równie ważne (i być może nawet trudniejsze) jest jego mądre i **skuteczne pielęgnowanie**. Poniżej przedstawiam siedem punktów, które (zgodnie z moimi obserwacjami) warto przemyśleć i wykorzystać.

Jak zdobyć szacunek ucznia? Po pierwsze: Poznaj swoich uczniów

Zainteresowanie się tym kim są Twoi uczniowie i wsłuchanie się w to co chcą Ci przekazać zawsze powinno być dla Ciebie ważne. Nie chodzi tylko o grzeczność, ale o szczere pokazanie, że naprawdę chcesz ich poznać i zrozumieć. W efekcie nie tylko zdobędziesz ich zaufanie, ale też wartościową wiedzę przydatną podczas przygotowywania kolejnych zajęć. Znając zainteresowania swoich uczniów łatwiej będzie Ci „zbliżyć” się do nich.

2. Pomagaj i pokaż, że Ci zależy

Pomaganie to rzecz w zasadzie oczywista. Pamiętaj jednak, aby robić to bez zbędnego dziwienia się, krytykowania, oceniania i poniżania. Osoba (uczeń) prosząca o pomoc jest już prawdopodobnie na tyle „krucha” psychicznie, że negatywny komentarz może wyrządzić więcej zła niż dobra. Zwrócenie się o pomoc traktuj jak okazję do nawiązania lepszej komunikacji z uczniem. Jest to idealna okazja do „zdobycia” go na swoją stronę. A jest to okazja, bo nie każdy uczeń decyduje się na to, aby zwrócić się do nauczyciela z problemem. Pielęgnuj takie momenty.

3. Bądź wymagający, ale sprawiedliwy

To jedna z bardziej docenianych zalet u nauczycieli. Sprawnie wykorzystana może przynieść niezwykle efekty. Niestety często bywa tak, że wielu nauczycieli wymaga (i dobrze), ale ztraca gdzieś po drodze tak ważny element, jakim jest bycie sprawiedliwym (nie dobrze). Czasami wystarczy nawet drobnostka (np. pamiętasz o wpisaniu dodatkowego plusa za aktywność) i dany uczeń może stać się Twoim największym poplecznikiem. Jednak, gdy niesprawiedliwie odbierzesz mu nagrodę (przywilej) lub zapomnisz go nagrodzić (nawet zwykłym plusem), to wysyłasz w ten sposób wiadomość, że nie warto Ci do końca ufać, bo jest to zwyczajnie nieopłacalne.

Jak zdobyć szacunek ucznia? – cd.

4. Bądź konsekwentny

Przestrzeganie ustalonych zasad i umów świadczy o tym, że chcesz być traktowany poważnie i z szacunkiem. Jednocześnie pokazujesz, że wymagasz tego samego od swoich uczniów, a więc postrzegasz ich jako pewnego rodzaju partnerów. Bycie konsekwentnym jest tak samo ważne, jak bycie sprawiedliwym i chyba tak samo trudne do wykonania. Zdarza się czasami, że nauczyciele przemykają oko na pewne zachowania lub zapominają o wyciągnięciu konsekwencji. Jeżeli dzieje się tak sporadycznie to zbyt wielkiego niebezpieczeństwa nie będzie. Gorzej, jeżeli nauczyciel notorycznie zapomina o ustalonych zasadach, a jednocześnie oczekuje, że uczniowie zawsze będą się do nich dostosowywać. Taka sytuacja to klasyczny powód wszelkiego rodzaju buntów i rewolt (nie tylko w szkole), nie powinniśmy się więc dziwić, jeżeli zauważymy ten problem w naszej klasie. Z doświadczenia wiem, że najlepszym rozwiązaniem jest przyznanie się do błędu i przeproszenie. Taki gest pozytywnie zaskoczy wielu uczniów i będą oni bardziej chętni to przebaczenia i zapomnienia.

Dzieci Szkoły Podstawowej w Szczeglinie z nauczycielem angielskiego (fot. Arch. SP w Szczeglinie)

5. Uśmiechaj się i bądź pozytywnie nastawiony

Tak niewiele potrzeba, aby zdobyć sympatię uczniów. Uśmiechaj się i zawsze wnoś do klasy pozytywne nastawienie. Taki obraz Ciebie zapisze się w podświadomości podopiecznych i zawsze będą oni kojarzyli Twoją osobę z kimś sympatycznym i godnym zaufania. Warunek jest jednak taki, że uśmiech musi być szczery. Dzieciaki są szczególnie wyczulone na nastawienie osoby dorosłej (z którą spędzają przecież tyle czasu) i bardzo szybko odwzajemniają się tym samym. Jakimś cudem są w stanie wyczuć emocje starszych i jeżeli są one udawane to zdobycie sympatii (nie mówiąc już o zaufaniu) może być trudniejsze.

Jak zdobyć szacunek ucznia? – cd.

6. Bądź cierpliwy i opanowany

Cierpliwość, opanowanie, empatia, wyrozumiałość – absolutnie niezbędne składniki, dzięki którym zdobycie szacunku uczniów będzie możliwe. Pamiętaj, że w nauczaniu nie chodzi o Ciebie (jako nauczyciela), ale przede wszystkim o uczniów. Nastaw się, że to, co dla Ciebie jest proste i oczywiste dla niektórych może być nie do przeskoczenia. Oni przecież mają prawo czegoś nie rozumieć od razu (nie poświęcili tyle czasu co Ty na poznanie nowego języka). Twoim zadaniem będzie więc wykrzesać z siebie tyle **empatii, cierpliwości i opanowania**, aby skutecznie przekazać to, co masz do przekazania. Nawiasem mówiąc, nie zdziw się, jeżeli mimo wszelkich wysiłków i tak nie będziesz zadowolony z oczekiwanych rezultatów. Zaakceptuj ten fakt i spróbuj innego podejścia, metody lub techniki.

7. Bądź interesujący i motywuj

Nikt nie lubi przebywać w towarzystwie nudziarza, a tym bardziej nudnego nauczyciela. Przekazywanie wiedzy samo w sobie jest czasami żmudne i mało interesujące. W większości przypadków uczniowie traktują naukę jak przymus i zaciekawienie ich danym tematem to nie lada wyczyn. Aby robić to skutecznie, trzeba być autentycznym. Najlepiej wychodzi to chyba pasjonatom, choć nie jest to oczywiście reguła. Bycie interesującym oznacza, że prowadząc lekcję, nauczyciel zabiera uczniów w niesamowitą podróż. Nowe rzeczy przedstawia prosto i w przystępny sposób. Nie przeciąga, nie komplikuje, pokazuje i uczy. Często pomaga humor, krótkie i ciekawe przerywniki (anegdota), nie do końca związane z tematem lekcji. Dorzućmy do tego umiejętność motywowania tak, aby nie zniechęcić i szacunek mamy zagwarantowany.

➔ Jeżeli podoba Ci się to co napisałem w tym artykule, polub go lub zostaw komentarz. Ten drobny gest naprawdę motywuje do dalszej pracy i utwierdza mnie w przekonaniu, że to co robię jest przydatne (1).

Jakub Krajewski – nauczyciel SP w Szczeglinie

1.KRAJEWSKI J., *Jak zdobyć szacunek ucznia?* –blog: www.metodynauczania.pl - dostęp z 31.08.2014.

Ważny problem: Uczniowskie emocje

Magdalena GOETZ, *Zła rada: uspokój się! Dziecięce emocje - zrozum...*

„Poskromienie własnych emocji bywa sztuką nawet dla dorosłych, tym bardziej sprawia to kłopot dzieciom. Nie potrafią one jeszcze dobrze kontrolować swojego zachowania i nie zawsze wiedzą, co się z nimi dzieje” (1).

Według najprostszej definicji emocja jest pobudzeniem psychicznym i nerwowym, które przeżywamy pod wpływem jakiegoś czynnika (sytuacji, zdarzenia, myśli, osoby itp.). Emocje mogą być mniej lub bardziej uświadomione i zwykle są nietrwałe (bardziej trwałe i złożone stany nazywamy uczuciami). To, co warto podkreślić, to fakt, że nasze emocje są wywołane nie tyle przez zdarzenie, ile przez naszą interpretację tego zdarzenia – do dlatego w tej samej sytuacji dwie różne osoby mogą czuć całkiem różne stany emocjonalne. Ktoś nieśmiały interpretuje odpowiedź przy tablicy jako zagrażającą i czuje silny lęk; osoba pewna siebie widzi w tej samej sytuacji szansę, by zabłysnąć, jest więc podekscytowana i uradowana. (...)

Jeśli chcemy pomóc dzieciom radzić sobie z emocjami, powinniśmy przyjąć podstawową zasadę – emocje są neutralne i potrzebne, a dziecko ma prawo do odczuwania każdej z nich. (M. Goetz, 2014)

1.GOETZ M., *Zła rada: uspokój się! Dziecięce emocje - zrozum i naucz je kontrolować*. „Głos Nauczycielski” 2014 nr 51-52, s. 15

Konferencja – Rozszerzona rzeczywistość w edukacji

Niedawno w Warszawie odbyła się pierwsza ogólnopolska, bezpłatna konferencja dla nauczycieli w całości poświęcona nowoczesnym technologiom w nauczaniu. Odbyła się 16 stycznia 2015 r. - w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Celem było poznanie wyników badań i najnowszych trendów w edukacji.

Logo konferencji (fot. www.eid.pl)

➔ Więcej informacji: <http://edu-ar.pl/>

Podczas konferencji zaprezentowano wyniki ponad rocznego projektu badawczo-technologicznego „EduAR”, realizowanego wspólnie przez Uniwersytet Warszawski, Fundację MOST (Foundation Mobile Open Society through wireless Technology), oraz firmy CTAdventure i Smart Lab.

Projekt "EduAR" jest współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, w ramach programu Innowacje Społeczne (1)

Każdy uczestnik konferencji miał możliwość:

- 1/ Osobiście zapoznać się z technologią EduAR i dowiedzieć się, jak eksperymentować w technologii rozszerzonej rzeczywistości (bezpłatne warsztaty);
- 2/ Dowiedzieć się:
 - Jak zwiększyć zaangażowanie uczniów w naukę przedmiotów ścisłych?
 - Jakie są cyfrowe kompetencje nauczycieli w gimnazjach?
 - Czy polskie szkoły są gotowe na wprowadzenie nowoczesnych technologii?
 - Czy nauka oparta o Rozszerzoną Rzeczywistość jest skuteczna, bezpieczna i potrzebna?

1. <http://edu-ar.pl/>

Ciekawy artykuł: Katarzyna BURDA, *O wyższości długopisu nad komputerem*. „Newsweek Polska” 2014 nr 49

„Ręczne pisanie ma dobroczynny wpływ na mózg. Usprawnia pamięć, sprzyja kreatywności. A do tego to jedna z niewielu rzeczy, dzięki którym jesteśmy unikalni” (1).

W listopadzie 2014 r. rząd Finlandii podjął odważną decyzję. Zarządził, że stopniowo od dziś do końca 2016 r. fińskie szkoły będą odchodzić od nauki ręcznego pisania. – Rezygnujemy jednak tylko z uczenia pisma łączonego, w którym wszystkie litery w wyrazie są ze sobą scalone, na rzecz liter bardziej zbliżonych do drukowanych, łatwiejszych do napisania – tłumaczy Katja Anttila z agencji informacyjnej FinnFacts. Jednocześnie Finowie zwiększa nacisk na naukę pisania na komputerze. Fińscy uczniowie, zamiast ślęczyć godzinami nad perfekcyjnym łączeniem liter, będą uczyć się szybkiego pisania na klawiaturze przy użyciu tabletów. – Wynika to z konieczności **dostosowania systemu edukacji do postępu technologicznego** – argumentuje fińska minister edukacji Minna Harmanen (...)” (1).

Czy to słuszna decyzja? Biorąc pod uwagę fakt, że klawiatury używamy dziś częściej niż zeszytu i długopisu, wydaje się, że tak. Neurobiolodzy ostrzegają jednak, by rząd fiński nie poszedł za daleko. Pisanie ręczne ma ogromny wpływ na mózg, a całkowita rezygnacja z niego nie przyniesie dzieciom korzyści (1).

➔ Dlaczego długopis przyspiesza myślenie?

„Newsweek Polska” – okładka nr 49/2014 (fot. www.newsweek.pl)

Faktem jest, że klawiatury używamy dziś częściej niż zeszytu i długopisu. Czy warto uczyć ręcznego pisania? Neurobiolodzy wskazują, że takie pisanie ma ogromny wpływ na ludzki mózg. „O wyższości długopisu nad komputerem” – przekonuje red. Katarzyna BURDA w najnowszym „Newsweek Polska” (2014/49). Całkowita rezygnacja z ręcznego pisania nie przyniesie dzieciom korzyści. Artykuł warto przeczytać! (Red.).

1. BURDA K., *O wyższości długopisu nad komputerem*. „Newsweek Polska” 2014 nr 49, s. 86-89.

Współpraca z rodzicami, przez cały rok

Współpraca przedszkola z rodzicami jest koniecznością. Przynosi obustronne korzyści, ale ważne jest, aby wypracować taki model współpracy, w którym obie współpracujące ze sobą strony, miałyby poczucie współdecydowania o ważnych sprawach dla dzieci. Oto taki przykład współdziałania w Przedszkolu Niepublicznym „Miś” w Szczecinku (Red.).

Jako nauczyciel - wychowawca w Przedszkolu Niepublicznym „Miś” w Szczecinku, w grupie integracyjnej 4-latków, tym artykułem pragnę podziękować rodzicom z grupy, za owocną współpracę oraz wszelkie sukcesy. Uważam, iż przedszkole i rodzina to dwa środowiska, które w sposób szczególnie oddziałują na dziecko, dlatego też nauczyciele i rodzice powinni być dla siebie sprzymierzeńcami, dążącymi do stworzenia dzieciom optymalnych i urozmaiconych warunków **do wielostronnego rozwoju**. Od chwili przekroczenia przez dziecko progu przedszkola, cel pracy pedagogicznej przedszkola i cel rodziny powinien być wspólny.

Współpraca nauczyciela i rodzica ma na celu ujednolicenie kierunku wpływów przedszkola i domu, a powinna opierać się ona na wzajemnym szacunku, **zaufaniu i życzliwości**. Konieczne jest wypracowanie takiego modelu współpracy z rodzicami, gdzie obie współpracujące ze sobą strony, miałyby poczucie współdecydowania w sprawach ważnych dla wychowania dzieci. Zaangażowanie rodziców w życie placówki nie tylko łączy ich z przedszkolem, ale także ze sobą, gdyż **siła tkwi w zespole**. Spotkania rodziców w przedszkolu podczas przygotowywania dekoracji, lub prób przed inscenizacją, były też wspaniałą okazją do rozmów, refleksji, wymiany doświadczeń, chwilowym oderwaniem od codziennych trosk i przewidywalności dnia.

Dzieci podczas prac (fot. Arch. PN „Miś”)

W celu zintegrowania grupy i rodziców, na początku listopada ubiegłego roku (w związku ze zbliżającym się Międzynarodowym Dniem Pluszowego Misia, patrona naszego przedszkola), zaproponowałam rodzicom i dzieciom **wspólne wykonanie pracy** plastycznej pt. „Nasze misie”. Wbrew moim wcześniejszym obawom, zaangażowanie i pomysłowość rodziców okazały się ogromne. Misie zostały wykonane różnymi technikami plastycznymi np. układanka z gotowych elementów, wyklejanka z włóczki, rysowanie nitką, wysypywanka i układanka z użyciem pestek, nasion i przypraw kuchennych, stemplowanie, malowanie farbami, wydzieranka, wycinanka z filcu). Prace naprawdę cieszyły oko!

Współpraca z rodzicami, przez cały rok – cd.

Jednak na pracach plastycznych nie poprzestało. Pomysłowość rodziców nie знаła granic. Tym razem wspólnie z Nimi, postanowiłam stworzyć, a właściwie to **uszyć własnego misia**. I tak po wielu burzliwych debatach, powstał duży, sympatyczny miś, do uszycia którego zostały użyte różnorodne materiały, ale przede wszystkim najprawdziwsza, pachnąca słomą z pola mamusi jednej z dziewczynek. Miś okazał się wielką niespodzianką i zaskoczeniem dla dzieci. A w związku z tym, iż był duży, to pomieścił na swoich nogach wiele przytulających się dzieci. Oprócz wielkiego słomianego misia, powstał też mniejszy, który dzięki swojemu miłutkiemu futerku, był ciągle przytulany i stał się powiernikiem dziecięcych sekretów...

Na tym jednak nie poprzestało! Wielką niespodziankę sprawił nam tatuś jednej z dziewczynek, który podarował nam wielkiego, pięknego misia, wykonanego własnoręcznie z masy papierowej. Ten misiak, to prawdziwe arcydzieło! Jakaż była frajda dzieci, podczas malowania go brązową farbą. Śmiechom i żartom nie było końca, a pomalowany i zadowolony miś dołączył do pozostałych, tworząc ciekawą dekorację przedszkola.

Współpraca z rodzicami, przez cały rok – cd.

W grudniu wspólnie z rodzicami wystawiliśmy Jasełka. Każdy z nas wcielił się w wybraną rolę, by wprowadzić tym samym wszystkich w miły, świąteczny nastrój. Byłam Aniołem, ale nie obyło się bez złośliwego Diabła. Ponadto byli tam troskliwi rodzice: Maryja i Józef, dzieciątko w wykonaniu malutkiej Darii, Trzej Królowie, Trzej Pasterze i rozśpiewany Mikołaj, który między innymi przygrywał nam na pianinie. Po inscenizacji Jasełek, udaliśmy się do swojej sali, gdzie uwieńczeniem magicznego dnia, była wspólna Wigilia. Łamanie się opłatkiem, składanie życzeń, kołędowanie, rozdawanie dzieciom prezentów od Mikołaja, to wszystko zbliżyło nas do siebie i do mających niebawem nadejść Świąt Bożego Narodzenia.

Styczeń dał nam możliwość wykazania się po raz kolejny inwencją twórczą. Przy zaangażowaniu i pomocy rodziców dzieci z grupy, stworzyliśmy piękną sylwetkę Pani Zimy, która ozdobiła jedną z tablic w przedszkolu. Kolejnym krokiem było przygotowanie wspólnie z dziećmi pracy plastycznej o tematyce zimowej. Pozwoliłam dzieciom na dowolność w kwestii wyboru materiałów do pracy i tak powstały prace z użyciem brokatu, wacików kosmetycznych, patyczków higienicznych, giętkich pręcików itp. Tematem przewodnim prac, które także ozdobiły jedną z tablic w przedszkolu, był portret Pani Zimy. Prace były przepiękne i byłam ze wszystkich naprawdę dumna.

W lutym, wraz z rodzicami i dziećmi odwiedziliśmy obiekt edukacji ekologicznej i muzealnej, a mianowicie **Nadleśnictwo Czarnobór**. Odwiedziliśmy tam uroczne miejsce: Dziupłę Ekologiczną. Korzystając z uprzejmości i wiedzy Pani Leśnik, zapoznaliśmy się z wyglądem, zwyczajami, środowiskiem życia, jak i ciekawostkami z życia zwierząt leśnych, takich jak: jelen, sarna, dzik czy kuna leśna. Mieliśmy okazję oglądać i słuchać odgłosów wydawanych przez różne gatunki ptaków. Przyozdobiliśmy dla nich drzewko, zawieszając na nim przysmaki w postaci ptasiej pyzy. Następnie udaliśmy się na spacer ścieżką ekologiczną, gdzie podziwialiśmy uroki pięknego Jeziora Leśnego, wielu gatunków drzew, powiększyliśmy też zwierzęcą stołówkę o skrzętnie zbierane dary jesieni (kasztany, żołędzie, kolby kukurydzy, kłosa zbóż). Pobyt w tym uroczym miejscu, uwieńczyliśmy wspólnymi zabawami i pieczeniem kielbasek. Był to też czas na wspólne rozmowy, dzielenie się z rodzicami, wspólnymi uwagami i doświadczeniami z życia dzieci.

Marzec stworzył nam możliwość wspólnego wyjazdu do Gospodarstwa Agroturystycznego w Juchowie, abyśmy podczas Warsztatów Twórczej Aktywności, poznali techniki wykonywania palm wielkanocnych i filcowania. Podczas trwania warsztatów, powstawały prawdziwe arcydzieła, tzn. piękne i kolorowe palmy oraz uroczne zajaczki i kurczaczki. Był to magiczny i wyjątkowy czas. Ze wzruszeniem obserwowałam dzieci i rodziców, pochłoniętych wspólnym zadaniem. Był to obraz pełen miłości, szacunku i szczęścia. **Wspólne warsztaty** zbliżyły nas wszystkich do siebie. Tatusiowie mieli momenty zwątpienia jeśli chodziło o dobór ozdób do palm, ale ich wysiłek i troski wynagrodził uśmiech i zadowolenie na twarzach ich pociech. Po skończonych warsztatach, mieliśmy okazję do zwiedzania gospodarstwa, które położone jest w bardzo malowniczym miejscu. Udaliśmy się z wizytą do obory, gdzie mogliśmy podziwiać i karmić pachnącym siankiem, krowy i malutkie cielaczki. Z pobytu w tym uroczym miejscu, pozostaną nam same miłe wspomnienia.

Zbliżający się Pierwszy Dzień Wiosny, był kolejną wspaniałą okazją do tego, by zaangażować rodziców i dzieci do wspólnego działania. Moim pomysłem było zachęcenie rodziców i dzieci do wspólnego wykonania pracy plastycznej pt: „Strój Pani Wiosny”. Prace, które dostarczyły mi dzieci, były zachwycające. Dominowały w nich kolory budzącej się do życia przyrody, wykonane były wieloma technikami plastycznymi: rysowanie nitką, kompozycje z kolorowych wstążek, malowanie temperą, malowanie na tkaninie, wydzieranka itp. Rodzice jak i dzieci, wykazali się ogromną pomysłowością, a prace ponownie ozdobiły przedszkole.

Współpraca z rodzicami, przez cały rok – cd.

Maj stworzył nam kolejną okazję do wspólnego spotkania się, tym razem na uroczystości z okazji Dnia Mamy i Taty. Postanowiłam jednak nieco przełamać dotychczasową formę spotkań przy tego typu okazji i oprócz występów artystycznych dzieci oraz prezentowania przez nich wiedzy i umiejętności, zaangażowałam w zajęcia rodziców. Wspólnie z rodzicami przygotowałam zadania do wykonania przez dzieci. Jakież było zdziwienie dzieci, kiedy podczas zajęć, moje miejsce zajmowali rodzice. Opowiadane przez nich w formie żartobliwej i lekkiej zadania do wykonania, wzbudziły poruszenie, frajdę wśród dzieci i uśmiechy na ich buźkach. Rodzice nieco zestresowani, mieli okazję, by zobaczyć naszą pracę z nieco innej strony. Eksperyment wszystkim się spodobał i myślę, że na tym jednym występie nie poprzestaniemy.

Zbliżające się wielkimi krokami lato, stworzyło nam kolejną okazję do zaprezentowania swoich plastycznych umiejętności. Tym razem zaangażowałam rodziców i dzieci do wspólnego wykonania pracy plastycznej pt: „Lato”. I tak, dzięki ogromnej inwencji twórczej, **powstały prawdziwe arcydzieła**. Prace obfitowały w różne techniki plastyczne, nie zabrakło tam piasku znad morza, muszelek, parasolek i innych atrybutów korzystania z nadchodzącego lata. Owe prace, podobnie jak w pozostałych przypadkach, stały się ozdobą przedszkola. Od siebie dodałam postać lata, która skojarzyła mi się z dziewczynką w słomianym kapeluszu, ze złotymi warkoczami i kwiecistej żółtej sukience. Całość stworzyła cieszącą oko dekorację.

Uwieńczeniem całego roku, obfitującego w liczne wycieczki i wspólne prace, było spotkanie z rodzicami i dziećmi przy ognisku integracyjnym. Pożegnaliśmy miniony rok szkolny wspomnieniami, wspólną zabawą, poczęstunkiem oraz rozmowami aż do zapadnięcia zmroku

Uważam ten rok za bardzo owocny i udany, pragnę tym samym podziękować rodzicom za zaangażowanie, nieocenioną pomoc, wszelką współpracę, dzięki której mieliśmy okazję wzajemnie poznać siebie, służyć sobie poradą i dobrym słowem. Nawiązanie dobrych kontaktów z rodzicami wymaga czasu na wzajemne poznanie się, chęci obu stron i pracy. Kiedy już jednak **pozyskamy sympatię rodziców**, stają się Oni niezastąpionymi pomocnikami i sprzymierzeńcami podczas różnego rodzaju przedsięwzięć typu: wspólne wycieczki, występy w inscenizacjach, przygotowywanie dekoracji i prac wspólnie z dziećmi itp. Jestem przekonana, iż tylko systematyczny kontakt i wspólna troska o dziecko stanowią niezbędny element efektywnej pracy nauczyciela i rodzica. Zadaniem przedszkola jest budzenie zainteresowania rodziców światem dziecięcych przeżyć, a więc też tym wszystkim, co dzieje się w przedszkolu. Jest to przecież miejsce, które wprowadza dziecko w życie społeczne, kształtuje podstawy jego charakteru, wzbudza zainteresowanie przyrodą, sztuką, pobudza wyobraźnię i kreatywność. To przecież rodzice są pierwszymi i najważniejszymi nauczycielami swojego dziecka i mają wielki wpływ na przyswajanie przez nie wartości i przekonań. Dlatego powinni być obecni w przedszkolu.

Anna Kielbowska – nauczyciel wychowawca ze Szczecinka

Komu służy „Legalna Kultura”?

Kontaktuję się z Państwem w imieniu organizatora kampanii społecznej Legalna Kultura, współfinansowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Polski Instytut Sztuki Filmowej. Celem kampanii jest **budowanie świadomości** odbiorców kultury w dobie cyfrowej rzeczywistości, edukacja w zakresie prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej.

Szeroka edukacja społeczna w temacie praw autorskich oraz legalnego i bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych stanowi jeden z najważniejszych obszarów działania Legalnej Kultury. Widać to między innymi na stronie internetowej [www.legalnakultura.pl](http://legalnakultura.pl), gdzie znajduje się specjalna zakładka "Strefa Edukacji" (<http://legalnakultura.pl/pl/strefa-edukacji>).

Witaj w czasach, gdzie łatwiej jest być podziwianym za to, jak się wygląda, niż za to, jak się myśli. (www.demotywatory.pl)

W nawiązaniu do edukacyjnej misji Legalnej Kultury, chcielibyśmy przedstawić propozycje współpracy redakcyjnej z Państwa czasopismem "Nauczycielska Edukacja". Jeśli będą Państwo zainteresowani to ze swojej strony możemy zaoferować:

- Przygotowanie artykułów dotyczących kwestii praw autorskich w edukacji, w kontekście pracy nauczycieli i dyrektorów, a także uczniów.
- Stworzenie rubryki (np. z nawiązaniem do Legalnej Kultury), gdzie w każdym numerze Państwa pisma prawnik współpracujący z kampanią omawiałby konkretny **problem związany z prawami autorskimi** w edukacji. Byłoby to coś w rodzaju rubryki "porady prawne".
- Przygotowanie krótkich artykułów (lub stworzenie stałej rubryki), gdzie opisywane byłyby dostępne bezpłatnie strony internetowe pomocne dla nauczycieli lub uczniów. Spis takich stron dostępny jest tutaj: <http://legalnakultura.pl/pl/strefa-edukacji/strefa-dla-uczniow/strony-internetowe>

Dodatkowo, w ramach współpracy Legalna Kultura mogłaby Państwu udostępniać scenariusze lekcji oraz **inne interesujące materiały. Jesteśmy również otwarci na Państwa inne propozycje w kontekście współpracy. W razie zainteresowania serdecznie proszę o wiadomość (2).**

Z wyrazami szacunku - Piotr Płaczek, Zespół Prasowy Fundacji Legalna Kultura

-
1. <http://legalnakultura.pl/pl/strefa-edukacji>.
 2. PŁACZEK P., Szanowni Państwo! – informacja z e-pocztą z 24.10.2014.
 3. www.legalnakultura.pl - zakładka "Strefa Edukacji"

Nowe książki promowane w 2014 na stronie www.cen.edu.pl

1. Marzena ŻYLIŃSKA, *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*. Toruń: Wydaw. WN UMK, 2013.
2. Ciekawa publikacja: *Szlakiem ekologii - ośrodki edukacji przyrodniczej w województwie zachodniopomorskim*. (praca zbiorowa). Szczecin: Wydaw. Polska Fundacja Ekologiczna, 2013.
3. Piotr KOŁODZIEJ, *Czas na obraz. Dzieło malarskie jako tekst i kontekst w szkolnym kształceniu humanistycznym*. Kraków: 2013.
4. Stanisław KOZAK, *Patologia fonoholizmu. Przyczyny, skutki i leczenie uzależnienia dzieci i młodzieży od telefonu komórkowego*. Warszawa: Wydaw. Difin, 2013.
5. Katarzyna POTYRAŁA, Andrzej KORNAŚ (red.), *Natura – człowiek – technologie*. Kraków: Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, 2013.
6. Agnieszka FOLEJEWSKA A., *Kaizen – dążenie do doskonałości. Filozofia działania, której istotę stanowi doskonalenie*. Warszawa: Wydaw. Verlag Dashofer, 2013.
7. Wiesław STAWIŃSKI, Alina STANKIEWICZ A, Maria OBRĘBSKA, Ilona ŻEBER-DZIKOWSKA (red.), *Sylwetki polskich dydaktyków i nauczycieli biologii*. Kielce: Wydaw. Perpetuum Mobile, 2014.
8. Jarek SZULSKI, *SOR - (NIE) ZDARZA SIĘ W SZKOLE*. Warszawa: Wydaw. JS& Dom Wydawniczy, 2014.
9. Ulrich SCHNABEL, *Sztuka leniuchowania. O szczęściu nicnierobienia*. Warszawa: Wydaw. Muza S.A., 2014.
10. Andrzej Jacek BLIKLE, *Doktryna jakości. Rzecz o skutecznym zarządzaniu*. Warszawa: Wydaw. Helion, 2014.
11. Andrzej BATKO, *Sztuka perswazji, czyli język wpływu i manipulacji*. Warszawa: Wydaw. Helion, 2011, wyd. II.
12. Leszek PAWELSKI, Bogdan URBANEK, *Szkoła w oczekiwaniach uczniów, rodziców i nauczycieli*. Szczecinek: Wydaw. PSNT, 2014.
13. Małgorzata KOKOCIŃSKA, Hanna NOWAK, *Edukacja w zakresie przedsiębiorczości. Doświadczenia Polski i Hiszpanii*. Warszawa: Wydaw. Difin, 2014.
14. Uli HAUSER, Gerald HUTHER, *Wszystkie dzieci są zdolne. Jak marnujemy wrodzone talenty?* Warszawa: Wydaw. [Dobra Literatura](#), 2014.
15. Julian Piotr SAWIŃSKI, *Sposoby aktywizowania uczniów w szkole XXI wieku. Pytania, refleksje, dobre rady. Poradnik dla nauczycieli*. Warszawa: Wydaw. Difin, 2014.
16. Manfred SPITZER, *Jak uczy się mózg?* Warszawa: Wydaw. PWN i in., 2014.
17. Danuta GÓRECKA, Dorota GOŁĘBIEWSKA, *Edukacja filmowa na zajęciach szkolnych i pozaszkolnych. Poradnik dla dyrektorów placówek oświatowych, nauczycieli, wychowawców, edukatorów filmowych*. Warszawa: Wydaw. Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych Filmoteki Narodowej, 2014.
18. Kamila WITERSKA, *Drama. Przewodnik po koncepcjach, technikach i miejscach*. Warszawa: Wydaw. Difin, 2014.
19. Paweł FORTUNA, *Pozytywna psychologia porażki. Jak z cytryn zrobić lemoniadę?* Gdańsk: Wydaw. GWP, 2012.
20. Julian Piotr SAWIŃSKI, *Jak zwiększyć skuteczność kształcenia i motywację uczniów do uczenia się?* Opracowanie z ćwiczeniami dla uczestników kursu grantowego nr 27/2014. Koszalin: Wydaw. CEN, 2014.

Interesujący konkurs – „Postaw na słońce”

Potrzeba ochrony środowiska jest oczywista. Taka też jest konieczność oszczędzania zasobów. Słońce jest naszą gwiazdą, która zapewnia życie na Ziemi. Jest źródłem energii. Konkurs „Postaw na słońce” promuje wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.

„Postaw na słońce” – to hasło konkursu dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych organizowanego w roku szkolnym 2014/2015. To ogólnopolski projekt adresowany jest nie tylko do szkół, ale również **społeczności lokalnych**, dla których uczniowie organizować będą kampanie informacyjno-edukacyjne promujące wiedzę na temat odnawialnych źródeł energii (1).

Pytania typu:

- 1/ Jakie są zalety wykorzystywania odnawialnych źródeł energii?
- 2/ Dlaczego jest to ważne z ekonomicznego punktu widzenia?
- 3/ Dlaczego jest to ważne dla **ochrony środowiska** Ziemi?

- warto stawiać i poszukiwać odpowiedzi. Na te i podobne pytania odpowiadać będą uczestnicy Ogólnopolskiego Projektu Aktywnej Edukacji Ekologicznej pn. „Postaw na słońce”, skierowanego do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (1).

Słońce nad Bałtykiem (fot. www.facebook.pl)

Promocja ww. idei szerszego wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, a także konkursu „Postaw na słońce” – jest godna uwagi i zainteresowania. Konkurs wpisuje się również w **konieczność dostosowania** poziomu polskiej produkcji energii elektrycznej pochodzącej z

odnawialnych źródeł, do wartości zadeklarowanych przez Polskę w unijnym traktacie akcesyjnym (2).

Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych jest działaniem przyszłościowym, które będzie w coraz większym stopniu dominowało produkcję energii elektrycznej. Ten sposób pozyskiwania energii nie tylko chroni środowisko naturalne, ale jest również sposobem na **uzyskanie wymiernych oszczędności** dla indywidualnych gospodarstw domowych.

Projekt realizowany jest w formie międzyszkolnej rywalizacji zespołów uczniowskich. Wszelkie szczegóły na jego temat wraz z zasadami uczestnictwa można znaleźć na stronie internetowej **www.postawnaslonce.pl** (1). Warto się zainteresować.

Patronat nad konkursem objęli: Minister Edukacji Narodowej, Minister Ochrony Środowiska, Minister Gospodarki oraz Bank Ochrony Środowiska (2).

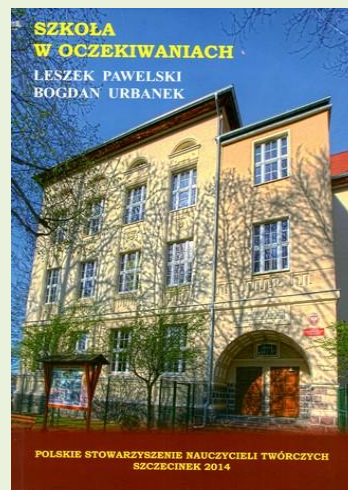
1. www.postawnaslonce.pl/#q-postaw
2. www.men.gov.pl/index.php

Nie bójmy się szkolnej ewaluacji

Ewaluacja jest szkolną praktyką, która w wielu przypadkach, a konkretniej – w nauczycielskich środowiskach, budzi spore kontrowersje, powodowane – nie ma co owijać w bawełnę – niezajomością tego procesu. Trudno oczywiście uogólniać, ale w nauczycielskich gremiach słowo „ewaluacja” nadal wywołuje tyle emocje, co i wątpliwości. Czym zatem jest ewaluacja, jak się ma do oceniania, jakie są relacje między ewaluacją zewnętrzną a wewnętrzną zwaną *autoewaluacją* i jakim celom ma ona służyć? Spróbujmy odpowiedzieć na niektóre kwestie.

Ewaluacja jest procesem, który otwiera szanse racjonalnego planowania i wprowadzania zmian, które mogą i powinny skutkować oczekiwanymi rezultatami dotyczącymi wszystkich dziedzin funkcjonowania i działalności szkoły (Niemierko 1999, s.15). Ważne jest, aby przyjęty w szkole system ewaluacji funkcjonował w sposób ciągły i realizowany był w kilku etapach – analizie oczekiwań (założeń), działań, przyczyn (skutków) i wniosków. Skoro sukcesem działań ewaluacyjnych ma być poczucie współodpowiedzialności za rozwój szkoły, to w takim rozumieniu każdy nauczyciel, który zamierza w swojej szkole twórczo się realizować, powinien znać jej mechanizmy.

Według Bolesława Niemierki ewaluacja jest systematycznym zbieraniem informacji o warunkach przebiegu i wynikach działań dydaktycznych w celu ich ulepszenia lub zdecydowania o ich prowadzeniu (Niemierko 2005, s.10). O sposobach i zakresie analizowania informacji zbieranych w trakcie prowadzenia ewaluacji decyduje wiele czynników, choćby ich charakter, czas, sposoby wykorzystania w raporcie końcowym etc. W zależności od rodzaju posiadanych danych można skorzystać z wielu rozwiązań wyczerpująco i dość przystępnie opisanych w literaturze z zakresu metodologii badań jakościowych (zob. Silverman 2008, Charmaz 2009).

„Szkoła w oczekiwaniach...” – okładka
(fot. www.psnt.pl)

Ewaluacja – jej kontekst zewnętrzny i wewnętrzny

Ewaluacja ciągle jeszcze jest w oświacie zjawiskiem mało znanym, niechętnie stosowanym, a nawet napotykanym na opór niektórych bardziej zachowawczych środowisk nauczycielskich. Wydaje się, że niechęć ta wynika z pozornych niepowodzeń w stosowaniu jej w praktyce, pozornych, ponieważ wynikających li tylko z nieporozumień co do jej samej istoty (Krzychała, Zamorska, s. 54). Więcej, termin w dalszym ciągu w wielu nauczycielskich środowiskach jest niemalże abstrakcyjny. Stąd też trudno się czasami dziwić, że każda z form ewaluacji może napotykać na trudności, ponieważ jej sprawne przeprowadzenie uwarunkowane jest nie tyle może względami merytorycznymi, np. kompetencjami ewaluatorów (choć to także), bardziej – samym zainteresowaniem i otwartością na jej wprowadzanie ze strony uczestników tego procesu, a zatem nauczycieli.

Mnożą się często pytania – po co w szkołach to ciągle kontrolowanie, sprawdzanie, diagnozowanie, ewaluowanie i co tam jeszcze. Fakt, jako że mamy na ogół więcej zaufania do efektów kontrolowania zewnętrznego, w wielu oświatowych kręgach słychać głosy – ewaluacja zewnętrzna powinna wystarczyć, po co szkołom ewaluacja wewnętrzna (autoewaluacja), jaki sens ma sprawdzanie tego (tych) co sprawdzone (Mizerek 2009, s.25).

Nie bójmy się szkolnej ewaluacji – cd.

Rozważmy zatem kwestię wzajemnych uwarunkowań ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej w procesie zachodzących czy też oczekiwanych w ich wyniku zmian, zarówno w systemie szkolnictwa jak i konkretnej szkole i czy rzeczywiście jedna (wewnętrzna) nie jest powtarzaniem czy dublowaniem drugiej (zewnętrznej)? Otóż nie. Istotą odróżniającą autoewaluację od ewaluacji zewnętrznej jest, *po pierwsze* – forma i sposób upublicznienia jej (ich) wyników, a skoro tak, to *po wtóre* – sama rzetelność ich oceny i późniejszego oddziaływania na oczekiwane w ich wyniku zmiany.

Można byłoby jeszcze dodać, i to *po trzecie* – pełniejszą wiarygodność w środowisku, co też nie jest bez znaczenia (Urbanek 2006, s.4). Jak wiadomo, punktem wyjścia ewaluacji w edukacji zawsze będzie zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne ocenianie osiągnięć ucznia, czyli tego, co potrafi spośród czynności przewidzianych do

opanowania w szkole podstawowej, gimnazjum czy szkole średniej (Denek 2008, s.15). W związku z tym trudno też nie podzielić opinii, że w każdym dobrze zorganizowanym procesie edukacji nie powinno zabraknąć ewaluacji oraz kształtowania wśród uczniów umiejętności ewaluowania określonych elementów występujących w tym procesie.

Na drodze dokonywania ewaluacji dochodzi bowiem do momentu refleksyjnego, który może wywołać potrzebę udoskonalenia wartościowanego elementu. Następuje więc kolejna faza wymagająca od zainteresowanego podmiotu radzenia sobie w poszukiwaniu nowych, doskonalszych rozwiązań, umożliwiających osiągnięcie jak najbardziej zadawalającego rezultatu w dążeniu do znalezienia rozwiązań odmiennych od dotychczasowych, czyli do zmiany o charakterze innowacji (Grzesiak 2007, s.11).

Manipulacyjne zagrożenie, ewentualnie

Czymś, co w sposób zasadniczy odróżnia ewaluację wewnętrzną od zewnętrznej jest fakt, że w trakcie działań autoewaluacyjnych zawsze sami podejmujemy wysiłek oceny i efektów własnej pracy, inicjatyw. W tym aspekcie, może po części mają rację jej sceptycy, że nie zawsze będzie to ocena obiektywna, gdyż sprawdzający występują jakby w dwóch rolach jednocześnie – ewaluatora i realizatora czy wręcz decydenta, a mówiąc prościej, sprawdzamy samych siebie. Jest się zatem arbitrem we własnej (ogólnoszkolnej) sprawie i w takim rozumieniu nietrudno nawet postawić zarzuty manipulacyjne, zwłaszcza, gdy wyniki ewaluacji wewnętrznej będą się znacznie różniły od realiów zewnętrznych. Gdy zaś będą niekorzystne, powiedzmy, to czy dyrektor szkoły będzie za ich upublicznieniem? Pytanie to należy pozostawić otwartym, choć nietrudno o odpowiedź (Urbanek 2013, s.7).

Jak ją zatem przeprowadzić? Przede wszystkim ewaluacja wewnętrzna powinna być zaplanowana i przeprowadzona w taki sposób, aby stała się monitorowaniem wszelkich oddziaływań pedagogicznych w szkole, a co za tym idzie – swoistą samorefleksją. Ponieważ dobrze przeprowadzona ewaluacja zakłada uzyskanie obiektywnej analizy, która ma doprowadzić do uzyskania informacji zwrotnej, pozwalającej na poprawę jakości jakiegoś obszaru badawczego, jego kontynuację bądź zaniechanie, ważne jest – by zarówno analiza jak i wynikająca z niej diagnoza były przede wszystkim rzetelne. I w tym tkwi istota szkolnej autoewaluacji, chodzi bowiem o to, że punktem wyjścia do osiągnięcia nowej i oczekiwanej jakości muszą być prawidłowe, nade wszystko rzetelne wnioski (Dzierzgowska, Wlazło 2001, s.4).

Prawidłowe prowadzenie każdego rodzaju ewaluacji wymaga też od prowadzącego (ewaluatora) postawy *stricte* badawczej, jest to konieczne. Także w przypadku autoewaluacji, choć zgoda, że nauczyciel będzie badaczem własnych form, metod i sposobów prowadzenia działalności dydaktyczno-wychowawczej.

Nie bójmy się szkolnej ewaluacji – cz. II - cd.

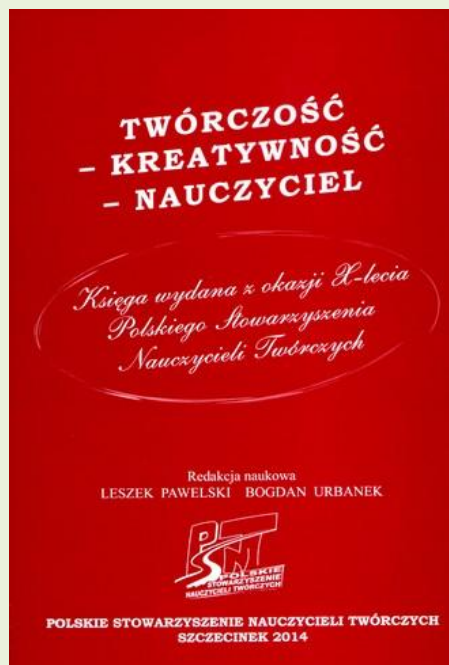
Powracając znów do kwestii nauczycielskiej odpowiedzialności i rzetelności, dobrze byłoby w tym miejscu przytoczyć opinię europejskiego autorytetu w dziedzinie ewaluacji edukacyjnej – Helen Simons, profesor oceny i edukacji Uniwersytetu Southampton w Anglii, członkini Academy of Learned Societies i Royal Society of Arts. Jej zdaniem autoewaluację należy postrzegać nade wszystko jako proces gromadzenia i komunikowania informacji ułatwiających podejmowanie decyzji, ustalanie wartości oraz ustanawianie publicznego zaufania do szkoły (Simons 1997, s.59). No właśnie, publiczne zaufanie, także wydaje się to bardzo istotne.

W planowaniu i podejmowaniu w szkole działań ewaluacyjnych ważne znaczenie, zdaniem Helen Simons, powinno się przypisywać takim jej komponentom, jak – wartość, jawność oraz komunikacja i cel. W a r t o ś ć, ponieważ ewaluacja – jej zdaniem – stanowi podstawę do formułowania sądów wartościujących. J a w n o ś ć, co wydaje się najbardziej oczywiste, wszak organizator procesu edukacyjnego w szkole jakim jest dyrektor, nie może sobie pozwolić na utajnianie sposobu prowadzenia ewaluacji, nie mówiąc już o wynikach. Wreszcie k o m u n i k a c j a – będzie miała ona znaczenie wówczas, gdy zadaniem autoewaluacji będzie wspomaganie procesów decyzyjnych w szkole, a c e l e m – troska o jej (szkoły) wizerunek i budowanie do niej zaufania w środowisku. Skoro tak, to wówczas, zakładając oczywiście jej właściwy przebieg, autoewaluacja w szkole mogłaby spełnić te oczekiwania, a zatem (Simons 2003):

- ułatwianie procesu podejmowania decyzji umożliwiających wprowadzanie niezbędnych zmian,
- formułowanie sądów orzekających o wartości prowadzonych działań w każdej ze sfer statutowej działalności szkoły,
- ustanawianie środowiskowego (publicznego) zaufania do szkoły.

Pamiętajmy, że ewaluacja – to skutki, ale także i efekty, to możliwość sprawdzenia postępów pracy poszczególnych uczniów, w rozumieniu i kontekście ogólnoszkolnych korzyści (interesie szkoły). Corocznie przeprowadzane testy kompetencyjne mogłyby być asumptem czy też punktem odniesienia do uzyskiwania obiektywnych i porównywalnych informacji na temat jakości kształcenia.

Wiele szkół decyduje się na okresowe przeprowadzanie ewaluacji skutków i efektów zaleceń wynikających z analizy szkolnych badań dotyczących warunków i sposobów uczenia się. A zatem będzie to swoista ewaluacja ewaluacji. Oto przykład prostej ankiety ewaluacyjnej, która w swym obszarze sprawdzająco-badawczym powraca do wyników badań ewaluacyjnych sprzed kilku miesięcy [ankietę przeprowadzono w marcu 2011] (Urbanek 2011):

„Twórczość – kreatywność – nauczyciel” – okładka
(fot. www.psnt.pl)

Bogdan Urbanek - Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych, Szczecinek

--> PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ - CIEKAWA KSIĄŻKA

Ciekawa książka: Małgorzata KOKOCIŃSKA, Hanna NOWAK,
Edukacja w zakresie przedsiębiorczości. Doświadczenia Polski i Hiszpanii. Warszawa...

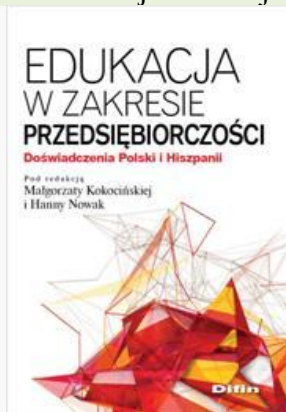
Przedsiębiorczość jest ważna w życiu osobistym i zawodowym człowieka. Dość powszechnie uważa się Polaków za osoby zaradne i przedsiębiorcze. Czy jest nam więc potrzebna edukacja w zakresie przedsiębiorczości? Jak z nią jest w naszych szkołach? Jak wyglądają nasze doświadczenia w tej dziedzinie w porównaniu z innymi krajami UE? Oto książka, która odpowiada m.in. na te pytania.

Przesłaniem głównym tej książki jest konieczność wzmocnienia roli edukacji w zakresie przedsiębiorczości w programach nauczania akademickiego. „Opracowanie ma stanowić **wkład do dyskusji** nad rolą edukacji w zakresie kształcenia umiejętności przedsiębiorczych w polskich warunkach społeczno-gospodarczych. Ponadto, książka ma na celu ukazanie związku pomiędzy szeroko rozumianym otoczeniem edukacyjnym, obejmującym kontekst społeczno-kulturowy, a tworzeniem i rozwojem przedsiębiorstw (6).

Pytaniem zasadnym jest **Jak wywołać szkolną przedsiębiorczość?** (3). Praca ww. prezentuje główne elementy podejścia edukacyjnego do przedsiębiorczości w Polsce na poziomie akademickim, zestawiając polskie doświadczenia z inicjatywami i podłożem kulturowym dla przedsiębiorczości w Hiszpanii (1,6).

Powszechnie uważa się Polaków za osoby przedsiębiorcze, ale pod względem nauczania przedsiębiorczości nie należymy do liderów. Tak wynika z kwietniowego raportu Komisji Europejskiej „Raport Entrepreneurship Education at School in Europe (...)” o nauczaniu przedsiębiorczości w szkołach (2).

Potrzeba inwestowania w kapitał ludzi jest oczywista, ale nasza praktyka często temu przeczy. Przecież jeżeli mamy utrzymać konkurencyjność Europy, musimy inwestować w ludzi, w ich umiejętności, zdolności przystosowawcze oraz innowacyjność. Oznacza to, że trzeba zachęcać do prawdziwej zmiany sposobu myślenia w Europie w kierunku większej przedsiębiorczości, zaczynając od zaszczepiania **ducha przedsiębiorczego** od najwcześniejszych lat szkolnych.

„Edukacja w zakresie przedsiębiorczości...” (fot. www.ksiegarnia.difin.pl)

Praca M. Kokocińskiej i H. Nowak (6) zawiera prezentacje doświadczeń nabytych przez kadre akademicką Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w pracach nad rozwojem i wdrożeniem programu specjalności pt. „Przedsiębiorczość w małej i średniej firmie”, z uwzględnieniem rozwijanej współpracy z uniwersytetami w Hiszpanii. Książkę warto poznać!

1. KOKOCIŃSKA M., NOWAK H., *Edukacja w zakresie przedsiębiorczości. Doświadczenia Polski i Hiszpanii*. Warszawa: Wydaw. Difin, 2014.

2. KOSZULANIS M., *Przedsiębiorczość w klasie*. „Głos Nauczycielski” 2012 nr 17-18, s. 17.

3. SAWIŃSKI J. P., *Jak wywołać szkolną przedsiębiorczość? Scenariusz szkolenia nauczycieli AZ DS*. „Dyrektor Szkoły” 2012 nr 6, s. 31-38.

Julian Piotr Sawiński – CEN w Koszalinie

Nabytki BP CEN - Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów

1. Aznar, Gwenaëlle

Eksperymenty są super! : sekrety chemii, biologii, fizyki... / il. doświadczeń Matthieu Roussel, il. nauk. Corinne Gosset ; teksty Gwenaëlle Aznar oraz Simon Anheim [et al. ; tł. Agnieszka Działaga-Czajkowska]. - Wwa : "Arkady", cop. 2012. - 191, [1] s. : il. kolor. ; 24 cm Eksperyment - stosowanie - nauczanie; Eksperyment - wydawnictwa dla dzieci; Przyroda – wydawnictwa dla dzieci *Sygn. 237840, czyt. 237839*

2. Edukacja

Edukacja polonistyczna wobec Innego / red. Anna Janus-Sitarz. - Kraków : "Universitas", cop. 2014. – 304 s., [1] k. tabl. : il. ; 21 cm Literatura - tematyka; Literatura - historia - nauczanie; Język polski - nauczanie - metody; Edukacja międzykulturowa - metody; Inność - w literaturze polskiej; Płeć kulturowa - w literaturze polskiej; Inność - w filmie *Sygn. 239055, czyt. 239054*

3. Festyny

Festyny, zawody, spotkania z rodzicami / [red. prowadząca Zofia Makowska ; zespół aut. Zofia Makowska [et al.]. - Wwa : Raabe, cop. 2014. - 132 s. : il. ; 30 cm Dziecko w wieku przedszkolnym - kultura fizyczna; Wychowanie fizyczne - metody - przedszkola - scenariusze zajęć; Gry i zabawy ruchowe - przedszkola - scenariusze zajęć *Sygn. 239048, czyt. 239047*

Budynek BP CEN (fot. Arch. IP CEN)

4. GeoGebra

GeoGebra: wprowadzanie innowacji edukacyjnej / pod red. Katarzyny Winkowskiej- Nowak, Roberta Skiby ; [aut. Markus Hohenwarter et al.]. - Toruń : Wydaw. Nauk. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2011. - 202, [1] s. : il. ; 23 cm Programy edukacyjne (informat.); Matematyka - nauczanie - oprogramowanie; GeoGebra *Sygn. 237936, czyt. 237935*

5. Gmosińska, Danuta

7 [Siedem] walizek : inteligencje wielorakie w nauczaniu ortografii / Danuta Gmosińska, Violeta Woźniak. - Wyd. 2. - Gdańsk : "Harmonia", 2012. - 77, [3] s. : il. ; 30 cm Pisanie - korekcja; Język polski - nauczanie - szkoły podstawowe; Język polski - pisownia - nauczanie; Język polski - nauczanie - gimnazja; Gry edukacyjne - stosowanie - nauczanie; Inteligencje wielorakie *Sygn. 238975*

Nabytki BP CEN - Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów – cd.

6. Gmosińska, Danuta

7 [Siedem] walizek : inteligencje wielorakie w nauczaniu ortografii : teczka. Cz. 1 / Danuta Gmosińska, Violeta Woźniak. - [Wyd. 2]. - Gdańsk : "Harmonia", [2012]. - Teka ([44] s., [24] k. tabl.) : il. ; 30 cm Pisanie - korekcja; Język polski - nauczanie - szkoły podstawowe; Język polski - pisownia - nauczanie; Język polski - nauczanie - gimnazja; Gry edukacyjne - stosowanie - nauczanie; Inteligencje wielorakie *Sygn. czyt.238976*

7. Gmosińska, Danuta

7 [Siedem] walizek : inteligencje wielorakie w nauczaniu ortografii : teczka. Cz. 2 / Danuta Gmosińska, Violeta Woźniak. - [Wyd. 2]. - Gdańsk : "Harmonia", [2012]. - Teka ([48] k. tabl.) ; 30 cm Pisanie - korekcja; Język polski - nauczanie - szkoły podstawowe; Język polski - pisownia - nauczanie; Język polski - nauczanie - gimnazja; Gry edukacyjne - stosowanie - nauczanie; Inteligencje wielorakie *Sygn. czyt.238977*

8. Karwasz, Grzegorz P. (1958-)

Idee i realizacje dydaktyki interaktywnej : wystawy, muzea i centra nauki / Grzegorz Karwasz, Jolanta Kruk. - Toruń : Wydaw. Nauk. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2012. - [2], 206 s. : il. (gł. kolor.) ; 30 cm Metody aktywizujące (pedagog.); Technika - nauczanie - metody; Lekcje muzealne; Nauki przyrodnicze - nauczanie – metody *Sygn. czyt.237941*

9. Kołodziej, Jerzy (wychowanie fizyczne)

Postawa ciała, jej wady i korekcja / Jerzy Kołodziej, Krzysztof Kołodziej, Irena Momola. - Wyd. 1, dodr. - Rzeszów : "Fosze", 2009. - 160 s. : il. ; 24 cm Wychowanie fizyczne - metody - podręcznik; Postawa ciała - badanie; Gimnastyka korekcyjna – nauczanie - scenariusze zajęć; Gimnastyka korekcyjna – podręcznik *Sygn. 237949, czyt. 237948*

10. Kremiec, Anna

Motywy literackie : gimnazjum / Anna Kremiec, Barbara Włodarczyk, Dorota Stopka. - Kraków : "Greg", [2008?]. - 269 s. ; 24 cm Śmierć - w literaturze; Literatura - tematyka - materiały pomocnicze dla gimnazjów; Literatura – historia - materiały pomocnicze dla gimnazjów; Podróżnictwo - w literaturze; Miłość – w literaturze; Ojczyzna - w literaturze; Miasta - w literaturze; Bóg - w literaturze; Rodzina - w literaturze; Macierzyństwo – w literaturze; Szkolnictwo - w literaturze; Wojna - w literaturze; Teatr - w literaturze; Cierpienie - w literaturze; Bezdolność - w literaturze; Bunt - w literaturze; Nauczyciele - w literaturze; Rycerstwo - w literaturze; Szczęście - w literaturze; Szlachta - w literaturze; Wieś - w literaturze; Władza - w literaturze; Wolność - w literaturze; Utopia - w literaturze; Wojsko - w literaturze *Sygn. czyt.237431*

11. Nowak, Ewa (1966-)

Stworzyć tekst : uczniowska kompetencja tekstotwórcza w edukacji polonistycznej / Ewa Nowak. - Kraków : "Universitas", cop. 2014. - 189 s. : il. ; 21 cm Tekstologia; Literatura - historia - nauczanie; Język polski – nauczanie *Sygn. 239068, czyt. 239067*

12. Nowe

Nowe wyzwania i perspektywy dla wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej / red. nauk. Barbara Surma. - Kraków : Akad. "Ignatianum" : "WAM", 2012. - 362 s. : il. ; 24 cm Nauczanie początkowe - metody; Wychowanie przedszkolne – metody *Sygn. czyt.239043*

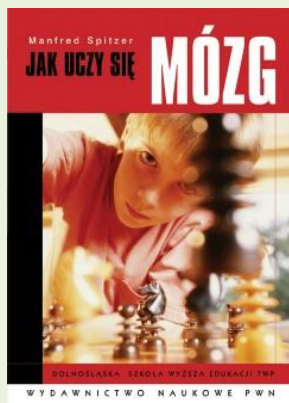
13. Olejniczak, Zofia

Kartkówki mądrej główki : klasa 3 / Zofia Olejniczak, Małgorzata Stępień ; il. Joanna Nadratowska-Rogowska. - Łódź : "Anna", [2011]. - 112 s. : il. ; 24 cm. Nauczanie zintegrowane - sprawdziany i testy; Przyroda - ćwiczenia i zadania dla szkół podstawowych - kl. 1-3; Język polski - ćwiczenia i zadania dla szkół podstawowych - kl. 1-3; Matematyka - ćwiczenia i zadania dla szkół podstawowych - kl. 1-3 *Sygn. B-62457, czyt. B-62456*

Nabytki BP CEN - Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów – cd.

14. Popiela, Maria

Język polski : kompendium wiedzy z ćwiczeniami dla klas IV-VI szkoły podstawowej / Maria Popiela. - [Chełmno] : "Olimp", [2012]. - 88 s. ; 28 cm Sprawdzian dla szóstoklasistów; Język polski - ćwiczenia i zadania dla szkół podstawowych Sygn. czyt.B-62458

„Jak uczy się mózg?” (fot. www.ksiegarnia.pwn.pl)

15. Projekty

Projekty edukacyjne w gimnazjum : humanistyczne i interdyscyplinarne / Marta Bartoszczyk Brzoskowska [et al.]. - Wwa : Raabe, cop. 2012. - 127 s. : il. ; 30 cm Metoda projektów - nauczanie - gimnazja; Blok humanistyczny - nauczanie - metody aktywizujące – gimnazja Sygn. 239032, czyt. 239031

16. Projekty

Projekty edukacyjne w gimnazjum : matematyczno-przyrodnicze / Kinga Gałązka [et al.]. - Wwa : Raabe, cop. 2012. - 127 s. : il. ; 30 cm Metoda projektów - nauczanie - gimnazja; Blok matematyczno-przyrodniczy - nauczanie – metody aktywizujące – gimnazja Sygn. 239034, czyt. 239033

17. Sacher, Wiesława Aleksandra

Pedagogika muzyki : teoretyczne podstawy powszechnego kształcenia muzycznego / Wiesława Aleksandra Sacher. - Kraków : "Impuls", 2012. - 319 s. : il. ; 24 cm Muzyka - nauczanie – teoria Sygn. czyt.237825

18. Szymańska, Anna Monika

"...z fantazją i humorem..." czyli Teatr w szkole : scenariusze uroczystości szkolnych, spotkań poetyckich i propozycje spektakli dla młodzieży w każdym wieku / Anna Monika Szymańska, Anna Szymczak. - Rzeszów : ["Fosze"], 2004. - 245 s. ; 24 cm Teatr dziecięcy i młodzieżowy - teksty; Scenariusze imprez szkolnych Sygn. 237959, czyt. 237958

19. Warchoń, Krzysztof

Autorski program nauczania wychowania fizycznego : postawa, aktywność, wiedza, umiejętności, sprawność : dla I, II, III i IV etapu edukacji wraz z rocznymi planami pracy, konspektami zajęć i przedmiotowymi systemami oceniania / Krzysztof Warchoń. - Rzeszów : "Fosze", cop. 2013. - 223 s. ; 24 cm Wychowanie fizyczne - programy autorskie Sygn. czyt.B-62400

20. Zaremba, Danuta

Jak tłumaczyć dzieciom matematykę : poradnik nie tylko dla rodziców / Danuta Zaremba. - Gliwice : "Helion", cop. 2014. - 198 s. : il. ; 24 cm Matematyka - nauczanie - szkoły podstawowe; Matematyka - nauczanie – gimnazja Sygn. 238989, czyt.238988

Oprac. Małgorzata Trembowelska – BP CEN